

ПРИКАЗКАТА „СНЕЖАНКА И СЕДЕМТЕ ДЖУДЖЕТА“ – МИТОЛОГИЧНА ВЕРСИЯ ЗА НАЧАЛОТО НА ЧОВЕШКОТО ЦАРСТВО

Валентин Йорданов

I. РЕЗЮМЕ НА ПРИКАЗКАТА И КОМЕНТАР ОТНОСНО ПЕРСОНАЖИТЕ В НЕЯ

Ползваме осъвременен вариант на приказката „Снежанка и седемте джуджета“, записана и обнародвана от братя Якоб и Вилхелм Грим през 1812 г. Освен немската, известни са и други версии на тази приказка: италианска, албанска, гръцка, арменска, шотландска, славянска, индийска и пр. от целия свят. Те, разбира се, пречупени през националните култури, се отличават в един или друг аспект.

Разбира се, широкото разпространение на тази приказка е аргумент в полза на нейната древност: от времето преди етническата диференциация на индоевропейските племена и народи.

И така, сюжетът накратко е следният. Една кралица родила красиво момиченце с удивително бяла кожа, поради което го нарекла Снежанка. Кралицата обаче починала, а Снежанка осиротяла без майка. След известно време кралят се оженил повторно. Новата кралица също била красива, но имала студено сърце. Всяка сутрин тя питала вълшебното си огледало коя е най-прекрасната жена в царството, а огледалото неизменно ѝ отговаряло, че тя е неоспоримата красавица.

Обаче задоволството на кралицата продължило само седем години – докато Снежанка не пораснала и се превърнала в хубава жена, за което вълшебното огледало не пропуснало да извести своята господарка. Тогава кралицата заповядала на горския пазач да убие милата девойка. Той обаче не бил злодей: отвел Снежанка в гората и я оставил там да дири сама своето спасение. След дълго лутане, изтощена, тя попаднала на къщичката на седемте джуджета, в която се приютила за през нощта. Тях ги нямало, но когато се върнали и я открили в дома си, те с радост я подслонили; дори ѝ сковали легло.

Така Снежанка останала при джуджетата, ала мащехата открила местонахождението ѝ с помощта на своето огледало. След няколко дни, преоблечена и престорена като добродушна старица, тя, уж случайно, минала край къщичката, носейки кошница с плодове. Снежанка любезно я поканила в къщи, а хитрата

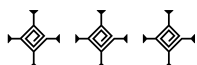
старица поднесла на доверчивата девойка една червена и сочна, но всъщност отровна ябълка. Отхапвайки от ябълката Снежанка изпаднала в несвяст.

Вечерта, когато джуджетата се върнали, с изненада открили домакинята си сякаш мъртва. Не успели да я съживят, но сърце не им давало да я погребат в студената земя. Младата жена изглеждала като жива, затова те решили да я запечатат в кристален ковчег, който поставили в потайно горско кътче.

Минали години. Покрай другите си дела, верните джуджета все пак бдели над своята приятелка. Веднъж пристигнал един млад принц. Още щом зърнал девойката, сякаш спяща в кристалния ковчег, той се влюбил в нея. Виждайки това, джуджетата откликнали на молбата му да я пренесе в своя дворец. Когато вдигнали ковчега, парчето отровна ябълка паднало от устата ѝ и тя най-неочаквано се съживила. Това донесло на всички голямо възлнение и радост.

Разбира се, джуджетата придружили прекрасната Снежанка в двореца на принца. А след сватбата всички заживели там щастливо.

Естествено, кралицата-мощеха научила от огледалото за възкресението на Снежанка и за сватбата ѝ с принца. Злобата, яростта и безсилието ѝ пред добротата и любовта я преобразили в грозна старица. Вследствие на нейната ужасна промяна, огледалото пък се напукало и разпаднало на хиляди парченца.

Убедени сме, че приказката „Снежанка и седемте джуджета“ е отражение на древен митологичен пласт в традицията на индоевропейските народи.

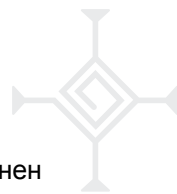
В приказката, предавана като устно творчество, не се е съхранило обаче името на добрия принц – спасителя на Снежанка. Кой може да е той?

Явно става дума за могъщ владетел. Злокобната кралица-мощеха била безсилна да преследва Снежанка след момента, в който девойката получила закрилата на принца. Освен това този персонаж очевидно отговаря на липсващото звено в сюжета, посветен на Снежанка и джуджетата, а именно – дядо Коледа. Имайки предвид, разбира се, че по време на описаните събития Коледа още не е станал дядо и дори баща: той още е млад принц, на който предстои да наследи своя царствен отец.

Да видим сега кой е „дядо Коледа“.

От древни времена в *Тракия, Елада, Египет, Вавилон*, както и в *Персия и Рим*, раждането на божия син Митрас – *Непобедимото Слънце*, било чествано в дните около 25 декември най-тържествено, при огромно всенародно веселие. Митрас обаче бил наричан и Колад – (студеното зимно слънце *Холод, Мороз*; дума, съхранена в немския и английския език – съответно *Kalt; Cold*), а неговата помощница – Снежанка. Оттам и десетият месец в годината *Kalendae Decembrius* (Декември), поради споменатия грандиозен празник, бил популярен сред народа и като *Коледни календи*.

Раждането на Дионис по *Коледа* се доказва безапелационно от традиционното провеждане на големите всенародни празници на населението в провинциите *Тракия и Мизия*, познати в римско и византийско време като *Коледни Календи*. Любимият и най-радостен езически празник е смущавал спокойствието

на християнските свещеници чак до 680 г., когато е бил окончателно забранен от *Турланския събор* в *Цариград*. Това решение е поместено в канон 62 на събора:

“Бихме желали да отстраним напълно от обществото на вярващите така наречените Календи... Отхвърляме също така тайнствата [мистериите – б. В.Й.] и танците, които се правят в името на тези, които гърците [както и траките – б. В.Й.] наричат погрешно богове, от мъже и жени, по някакъв стар обичай, чужд на начина на живот на християните, като забраняваме който и да е мъж да се облича в женски дрехи и жена да наподобява мъж. Да не се поставят нито трагически, нито комически, нито сатирически маски [тук очевидно става дума за трагедията и комедията като прояви на култа – б. В.Й.]. **Да не се призовава името на проклетия Дионис...** [к. В.Й.]”

/по **Иван Венедиков**. Митове на българската земя. Кн. I. Медното гумно на прабългарите. С., Изд. "Наука и изкуство", 1983, с. 147, 148. **Електронна версия:** http://www.promacedonia.org/iv_gumno/iv_gumno_9.htm/

Определени са и наказания – клириците да се лишават от сана им, а пасомите да се отлъчват от църквата. А това показва, че населението, включително и свещениците, са изповядвали едновременно Дионисовия и Християнския култ, което впрочем било разрешено още в началото на IV в. чрез *Сердикийския едикт* (311 г.) на Галерий (293-311 г.) и потвърдено от *Медиоланския едикт* (313 г.) на Константин Велики (306-337 г.), но възпрепятствано от следващите прогръзки императори на Източната империя (*Византия*). *Трако-българите* обаче съвместявали двете религии без духовни угризения, най-вече защото техните свещенослужители са им разяснявали простата истина, че християнството е дете на Дионисовата соларно-земна доктрина.

По темата е писал анонимен християнски автор от IV в.:

“Причината отците да поставят празника на 25 декември беше, че езичниците имаха обичай да празнуват раждането на Слънцето [бог Дионис/Хор/Митрас – б. В.Й.] на 25 декември и на него палеха огньове в знак на веселие. Християните също вземаха участие в тези тържества и веселби. Затова, когато сановниците на Църквата разбраха, че християните харесват този празник, размислиха и решиха на този ден да се празнува Рождество Христово...”

/по **Ив. Венедиков**. Митове на българската земя. Кн. III. Раждането на боговете. Второ издание. Стара Загора, 1997, с. 119/.

Друг източник е съставеното в V в. житие на Св. Дазий, християнски мъченик през III в. от гр. *Дуросторум* (дн. *Силистра*):

“В деня на Януарските Календи [1 януари – б. Ив.В.] суетни хора, които следват обичая на езичниците, макар че се наричат християни, правят много големи тържества, като променят външността си и се обличат в лика и образа на дявола. Те се обличат в кози кожи и като променят лицето си, напущат доброто, в което са се преродили [християнството – б.

Ив.В.], и се връщат в злото, в което са се родили [езичеството – б. Ив.В.]”
/пак там, с. 315, 316/.

В случая става дума за празника *Сурва* или *Базил* (*Васильовден*), който следвал непосредствено празника *Коледа*. За нас е важно, че на *Коледните* и *Януарските Календи* гражданите на *Тракия* “призовавали името” на новородения Дионис и изразявали радостта си от великото събитие на раждането на бога като танцували маскирани със “сатирически маски”. С други думи те възпроизвеждали апломба на сатирите и вакханките през онази древна *Коледа*, когато Изида родила своето бебе и го нарекла Дионис (“Бога от Ниса”).

Славянската митология също е съхранила имената *Колада* и *Снежанка* (*Снегурочка*); има и друг вариант: *Мор* (*Морос/Мороз*) и *Мора*. В индийската такава богът е *Сурия* (от това име е дошло названието на споменатия празник *Сурва*) или *Шива*, а съпругата му – *Кали* (името *Кали* е женска аналогия на името *Колад*). В *Египет* техните аналози са *Хор* (син на *Озирис*) и *Мемфида* – господарка на *Долната земя*, като дъщеря и наследница на *Сет* (*Хадес*) и *Нефтида* (*Персефона*).

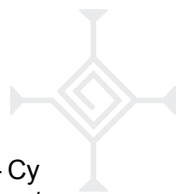
В *деня на раждането на божия син Колад* – 25 декември – най-голяма почит се отдава на децата и колкото по-добро е било детето през изтеклата година, толкова по-хубав (заслужен) подарък получава. Подаръците се изработват от седем джуджета, а разнасянето им по света става с небесното превозно средство на бога-слънце, което през студените месеци е шейна, теглена от елени. Подаръците се разнасят нощем, защото през деня студеният бог-слънце *Колад* (*Митрас* или *Хор*) трябва все пак да осветява своите чедра на земята. Иначе през топлите месеци преминалият в горещия си цикъл бог-слънце, с други имена *Ярило/Сурия* (*Дажбог/Божич*), огрява земята от своята небесна колесница, теглена в този сезон от крилати коне.

И така, да разгледаме всички божества, стоящи зад персонажите в приказката?

Кралицата, починала след раждането на своята дъщеричка *Снежанка*, носи в различните митологии следните имена: в *Тракия* и *Елада* – *Персефона* („Гълъбица“), дъщеря на *Зевс* и *Деметра*, съпруга на *Хадес*; в *Египет* – *Нефтида/Нефтида*, съпруга на *Сет*; в *Азия* – *Кузге* (*Мишка/Прилеп*); в *Индия* – *Сваха* (*Сватя*); при *славяните* – *Мара*, господарка на подземния свят.

Кралят: в *Тракия* и *Елада* – *Хадес*; в *Египет* – *Сет*; в *Месопотамия* – *Адад*; в *Персия* – *Ариман*; в *Индия* – *Агни*; при *славяните* – *Туле/Кашей*.

Снежанка: в *Тракия* и *Елада* – Лизианаса; в *Египет* – Мемфида; в *Азия* – Су Анас; в *Индия* – Кали; при *славяните*: зиме – Мора/Снежанка, а лете – Жива/Даня.

Принцът (съпруг на Снежанка): в *Тракия* и *Елада* – Дионис/Бакхус; в *Египет* – Хор/Херу/Хонсу; в *Рим* – Конс/Митрас; в *Персия* – Ахура Мазда; в *Индия* – Шива/Сурия; при *славяните* и *българите* – Колад/Дажбог/Божич и също Хорс/Хърс/Хурса, а като конник – Святовит („Витяз на светлината“); в *Средна Азия* – Сиявуш Сияен конник; в *Америка* – Контики Веракоча.

Седемте джуджета: предполагаме, че това са били *траки-сатири* (преобразяващи се в козли или кукери) от свитата на Дионис/Бакхус/Митрас (сн. 1).

Снимка 1. Барелеф, намерен в Рим, с датировка II-III век; съхраняван в Лувъра, Париж. По облеклото на фигурите има следи от червена и зелена боя.

Изобразените божества могат да бъдат идентифицирани по следния начин:

Централно-горе е Митрас (Дионис/Бакхус/Хор), полегал зад жертвения бик и носещ на главата си слънчев ореол/корона. До него на същия бик се е облегло едно от неговите джуджета. Под главата на бика стои второ джудже, което насочва кадуцей към олтара, на който е изобразена змия. Този кадуцей обаче много прилича на сурвакница, а празникът Сурва е непосредствено след празника Колада – *Dies natalis Sol Invictus*, т.е. „Денят на раждането на Непобедимото Слънце [Митрас]“. Вляво-долу трето джудже подава на Митрас/Бакхус рог/ритон с вино. Освен това всички мъжки божества държат в лявата си ръка дървени жезли (тирси).

В сцената проличава, че царственият принц Митрас (Дионис/Хор), т.е. Колад, ръководи в ритуала по жертвоприношението на бика своите помощници-джуджета, облечени в зимно облекло: плисирана горна дреха с дълги ръкави, панталон, ботуши, наметало и качулата шапка (характерна за античните тракийски носии).

Богинята в горния ляв ъгъл, иззад раменете на която се подават рога (или краища на полумесец), вероятно е трако-пеласгийската Лизианаса – съпруга на Дионис/Бакхус; българската Су-Анас – съпруга на Хърс/Хурса; с египетско име Мемфида – съпруга на Хор; с индийско име Кали – съпруга на Шива/Сурия; и славянско име Даня/Жива/Снежанка – съпруга на Дажбог/Божич/Колад (вж. по-долу **Генеалогична таблица на основните божества-демиурзи**).

Божествената двойка Колад и Снежанка е царувала над цивилизования свят в края на IX и началото на VIII хилядолетие пр.Хр. От нея са произлезли царствените династии на Стария свят (Тракия, Египет, Шумер, Акад, Вавилон, Асирия, Хетско царство, Персия, Финикия, Фригия, Троя, Елада, Рим и др.), Азия (Хунска империя, Монголия, Япония, Китай, Индия, Бактрия и др.), а вероятно и Америка.

Кралицата-мащеха: черната Ева, наричана още Лилит (вж. § IV).

Горският пазач: предполагаме, че става дума за охранител на *Свещена гора* с разположен в нея *храм или светилище на божествата*. Това място е било достъпно само за *жреци-пазител*, които биха могли да бъдат *шамани, колобри, друиди*, а защо не и *джуджета*; на всички други било строго забранено да влизат там, под страх от смъртно наказание, освен по време на определени празници.

Привеждам тук три различни сведения за *свещена гора*, касаещи различни епохи и територии – римската провинция *Галия* (днешна *Франция*), областта на западните славяни *Склавия* в *Средна Европа* и *Тракия* на *Балканите*.

Римският проконсул Гай Юлий Цезар (102-44 г. пр.Хр.) в съчинението си “De Bello Gallico” или “Галската война” разказва за съсловието на *друидите* на келтското племенно обединение *гали*. Освен с богослужение, в това число жертвоприношения, прорицания, духовни напътствия към царете и обучение на бъдещи жреци, *галските друиди* осъществявали и съдопроизводство. Те се радвали на огромна почит, към тях било изпитвано страхопочитание, а обитаваните от тях свещени средищни места имали статут на неприкосновеност. В *Галия* това била *Карнутската гора*. Цезар пише:

„В определено време на годината друидите заседават на едно свещено място в земите на карнутите [край град Cenabum, днешния Орлеан – б. В.Й.], област, която се смята за централна в цяла Галия... [к. В.Й.]“

/С. I. Caesar. De bello Gallico, VI, 13,14,17,18. Превод на български от К. Костакев в: http://romulus-bg.net/?page=text&prevod_id=136&proizvedenie_id=30620&kniga=250 /.

По други данни в *Северна Италия* *келтските друиди* били позиционирани в *Mediolanum* (“Средищна земя”), дн. гр. *Милано*, а в *Ирландия* – в провинция *Meath* (*Мид* – “среда”, “център”), където се намирала столицата *Тара*. /История на религиите. Т.II. Авторски колектив: **Франсис Виан, Жан Варен, Жак Дюшен-Гилемин, Франс Винке, Ян де Врис, Франсоаз льо Ру, Реймън Блок**. С., Изд. Gallimard & Прозорец, 1996, с. 375, 385/.

В европейските земи на западните славяни, дори до XII в. *дъбовата гора* също е играела забележителна роля. *Полабските славяни*, т.е. обитаващите поречието на р. *Лаба (Елба)*, поддържали култов център, който се намирал при гр. *Старгард Меклебургски* във *Вагрия* (дн. в *Германия*). За него пише Хелмолд Босауски (~1125~1177 г.), свещеник и участник в християнизацията на славянските земи, поради което написал “*Chronica Slavorum*”. Събитията по-долу са станали през януари 1156 г.:

“Но се случи така, че по пътя стигнахме до **една гора, която е единствена в тази страна, защото цялата околност е гола. Там, сред много стари дървета, видяхме свещени дъбове, посветени на бога на онази земя** [к. В.Й.], наречен Проне [в други текстове – *Прове* или *Провен*, т.е. *Правен*; в това светилище било извършвано правораздаване – б. В.Й.]. Обграждаше я двор с плътна дървена ограда с две порти. Тъй като освен божествата на дома и домашното огнище, на каквито са богати тамошните земи, **това място бе свещено за цялата страна, то имаше свой жрец, свои празници и най-различни жертвени обреди** [к. В.Й.]. Всеки понеделник там се събираха жителите на страната заедно с княза и с жреца и онези, които искат да принесат някаква жертва или които са заплашени от смърт. На последните никога не се отказва убежище. Славяните се отнасят към своите свещени места с такава почит, че не позволяват светилището да се безчести дори с вражеска кръв.”

/по **Александър Гейшор**. Митология на славяните. Прев. от полски К. Митова. С., Изд. "Български художник", 1986, с. 196/.

За *дъбови свещени гори* в *Тракия* пише българският краевед Стефан Захариев:

„Въ полските села, както и по други-ты [т.е. планинските – б. В.Й.], има дубравки [дъбови горички – б. В.Й.], кои-то селяниты съ благоговение вардятъ, като посвятени на някои народни празници, дето ся събиратъ вседомовно, та колятъ курбане и като ги сварятъ, гощаватъ ся и ся веселятъ за спомянь на стариты времена...“

/Географико-историко-статистическо описание на Татаръ-Пазарджишкътъ каазъ съ една харта и таблица на различни стары памятници. Съчинено отъ **Стефанъ Захариевъ**, Т.-Пазарджиченинь. ВІЕНА. Печатница на Л. Соммеръ и С-іе, 1870, с. 15, 57, 63, 74, 79/.

Стефан Захариев казва, че е открил и обходил на терен *древни свещени гори* с различни интересни наименования: „Перунова гора“, „Тъмбра гора“, „Еленово капище“, „Самовилска дъбрава“ с извор и др. /**пак там!**

II. ГЕНЕАЛОГИЯ НА БОГОВЕТЕ В БЪЛГАРО-СЛАВЯНСКИЯ ПАНТЕОН

(Пълно изследване по тази тема: **В. Йорданов**. Генеалогия богов в българо-славянском пантеоне. – списание „Горгони“, кн. 1, 2016, с. 111-147)

Генеалогична таблица на основните божества-демиурзи

Небесната крава Земун

Велес/Мокос + Волосиня/Макошь (Рожаница I)

Сварог (Род I) + Лада (Рожаница II)

Мая + Перун/Дий/Индрик (Род II) + Перуница (Рожаница III) Туле/Кашей + Мора/Мара

Кришен Дажбог/Хърс/Божич/Род III/Ярило-Колад + Даня/Жива-Снежанка

Илма/Боян + Зорница/Патица Орей Вечерница/Лебед + Илма/Боян

Кий Щек Хорив

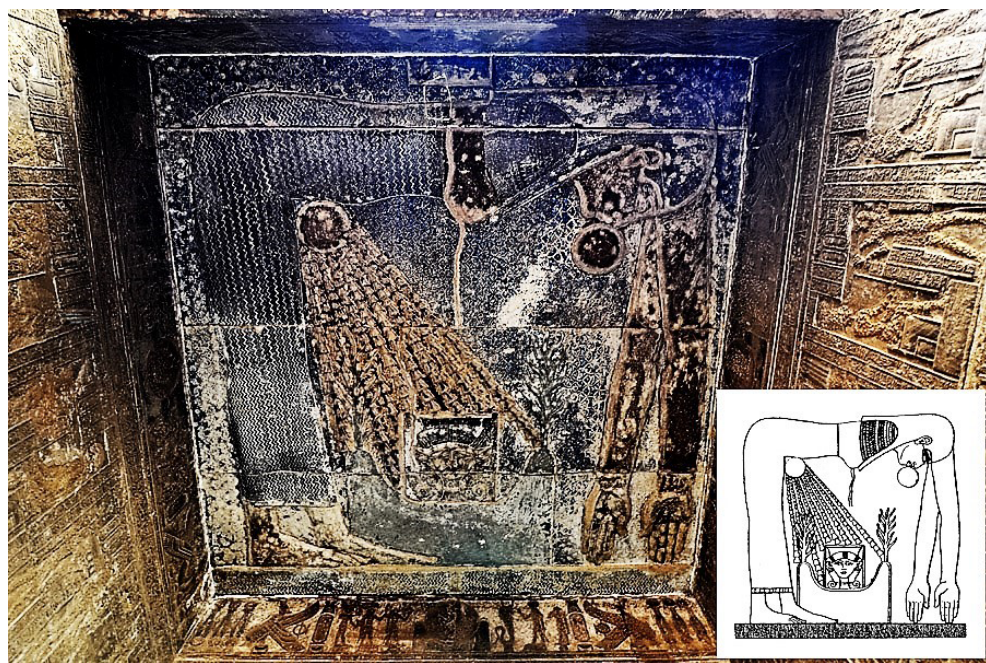
Източници: Велесова книга; Повесть временных лет; Слово о полку Игореве; Слово Святого Григория об идолах и др.

Действията на славянските богове се случват в три свята: небесен – Ирий/Рай, Сварга или Прави; земен – Яви; подземен/подводен – Нави. Небесната крава Земун пасе из безбрежните сини поля на Ирий. От протеклото ѝ мляко се е образувал Млечният път, по който нощем се връща към изток Слънце-богът, за да се появи сутрин на източния хоризонт.

Небесната крава Земун не участва в земните преживявания на боговете. Тя е духовната еманация, Творецът, който ги е създал, свързвайки се с материалната субстанция на Космоса. Нейните аналози във философските доктрини на Древния свят са Хелиополската Нун в *Египет* – явяваща се Първосъздаденият океан или безконечната, застинала, хладна, тъмна „небесна вода“; гностическата София; първата сефира Кетер (Кхатор)/Корона в Кабалата.

Нун породила Птах и го положила на първичната суша *Бен-Бен*. А Птах самовъзпроизвел от себе си свое материално копие – бога-отец Атум/Тум/Атон (сн. 2).

Снимка 2. Изображение на Изначалното творение от храма на Хатор в Дендера, Египет. Вижда се как от гърдата на Нун (Земун) протича мляко, от което, според мита, се е образувал Млечният път.

Велес/Мокош съответства на трако-елинския Уран, египетския Атон, българския Тан (Тангра), а Волосиня/Макош – на земния аспект на Великата Богиня-майка Гея (земя + вода). Името Мак-Ош, „Великата крава“, напълно подходжда на образа на земната майка Гея.

Както се вижда от неговите качества на Отец-Вседържител, съчетани с ролята на „бог на животните“, славянският Велес обединява функциите на небесния отец Уран/Атон/Тан с функциите на неговите синове-близнаци: индийските

Нестя, а именно скотовъдеца Хелиос/Ра и земеделеца Кронос/Геб. Оттук се изяснява, че в тесния смисъл на думата, т.е. в рамките на функцията „бог на добитъка“, славянският Велес/Мокош е именно първороденият близък Хелиос/Мардукан/Ра.

Свещените места на „бога на животните“ Велес са били навсякъде по планетата: там ежегодно, на главния празник на този бог, след жертвените ритуали, се провеждали пазари на добитък. Тези места винаги са носили името на бог Велес – топонимия, която се е съхранила до наше време. Ще споменем известните ни топоними: град *Велес* в *Македония*; град *Велбъжд* (Вел-Бащ, т.е. „Отецът Велес“), днес *Кюстендил*, в *Югозападна България*; град *Свети Влас*, в *Източна България* – пристанище на *Черно море*, където в миналото са превозвали и търгували с добитък; *Vales* (*Уелс*, *Велс*), *Южна Англия* и пр.

Вторият близък Сварог (Свар-Ог, т.е. „Слънце-бик“) съответства на Кронос/Геб, а неговата партньорка Лада – на Рея/Нут. Важно е да се отбележи, че Макош (Гея) е първата Рожаница („Родителка“) – майка на посочените близници, които се явяват първородните синове, включени в едно общо понятие Род I („Роденият“); Лада (Рея) – е втората Рожаница, майката на Род II, който е Перун (Зевс/Озирис).

Името *Сварог* има единна етимология с названията: *Сварга* – „Небесен свят“; *Суварга* – вид будистка ступа, терминът е употребяван в Монголия; *Сувар* – голям и красив град-крепост в Стара Велика България в периода III-XIII в.; *сувари*, *савири* или *севери* – едно от българо-хунските племена с главен град Сувар и прилежащите му земи; *Сурва* – празникът на бог *Сурия* или *Колад*, честван от траките и българите на първия ден на Новата година, непосредствено след празника *Колада/Коледа*.

В генеалогичната таблица не записахме славянския бог Троян или Триглавия, който заема в текстовете позицията на върховно божество, защото се явява синтезен образ на троичния бог, надзирател на трите свята във вертикален план. Отбелязваме, че не бива да се отхвърля хипотезата за обединения образ на Отеца, Майката и Сина. Аргумент в полза на този факт е името на върховния бог на българите в периода на езичеството – Тангра, – съставено от имената Тан (Атон), Гея и Ра. Интересно защо аналогията между славянския Троян и българския Тангра не е била забелязана до днес?

Титаните Сварог (Кронос) и Лада (Рея) са родили боговете-гръмовержци: Илма „морска буря“, Перун и Туле. Последният е по-известен като Кашей Безсмертний, господар на Долната Земя. В трако-елинската митология това са по-известни персонажи – братята Посейдон, Зевс и Хадес (египетският Сет).

От любовната връзка на Перун (Зевс) с Мая (Атлантида) се родил Крышен, т.е. Хермес – египетският Тот. От другата си жена Перуница (кравата Йо, същата – хатор Изиди) Перун (Зевс/Озирис) се сдобил с наследника на божествения престол – Дажбог/Хорс/Божич, който е тракийския Дионис/Бакхус, а също – египетския Хор.

Дажбог е родоначалникът, отецът на славяно-българския род в дълбока древност и на славянските народи от най-далечни времена до настоящо време. В нашата таблица не отбелязахме също така персонажите на богиня Хера

и нейния син Арес/Марс, които, в борбата за власт се проявили като закleti врагове на Дажбог (Дионис/Хор).

Другият клон на Светото семейство се оказал по-продуктивен. От любовната връзка между Кашей Безсмъртния (Хадес/Сет) и Мора/Мара/Марена (Персефона/Нефтида) се родила Даня/Жива (Лизианаса/Мемфида), която, когато пораснала, станала съпруга на новия божествен лидер и цар Дажбог (Дионис/Хор). Бракът бил осъществен по желание на Перуница (Изида), заради близката ѝ дружба с Мора (Нефтида).

Тук трябва да се изясни същността (семантиката) на божествените имена: че те винаги отразяват определени функционални качества. Например в аспекта на онаследяване на кръвта, семейната двойка Дажбог + Даня са отец и майка на народа, и затова те носят рог на изобилието: та са богове-родоначалници, даващи богата реколта от зърно и плодове, нарастване на стадата и др. Така че, освен небесната благодат (слънце и дъжд), от тяхната милост и любов към хората произтичат всички земни дарове (т.е. реколтата).

Чрез антагонистичните имена Колад-Ярило и Снегурочка-Жива, същите богове разкриват друг свой аспект: движението, промяната на космическите и природни цикли, естествения порядък на живот и смърт, на активност и покой.

Роденият на 21/22 декември, в деня на зимното слънцестоене и най-важния български празник Игнажден, малък бог Колад/Божич олицетворява *хладното слънце*, което започва да събира сила, енергия, „да расте“ и „да се стопля“. Отбелязваме, че от името *Колад* са произлезли думите *хлад* (бълг. ез.), *холод* (рус. ез.), *cold* (англ. ез.). Но етимологията на самото божествено име Колад идва от „коле“, „колело“, защото *Свароже коле* – „Слънчев кръг“ – това е колелото на Кронос/Хронос, с което той измерва времето. Понякога се употребява словосъчетанието *Великото коло Сварога*, т.е. „Великото колело на Сварог“. Можем да направим връзка и с названието кулич (гръц. κουλλίκι(ον) от κόλλιξ "хляб с кръгла или овална форма") – употребявано относно традиционния европейски обреден рождественски или пасхален хляб.

Бог Колад е съставил първия календар – колад/коленд-дар, т.е. „Дар от Колад“. С езическия термин „календи“ (calendae/kalendae, agum – лат., „първия ден на месеца“) в Римската империя отбелязвали началото на всеки месец. Това било свързано с разграничаването на всеки от дванайсетте месечни цикъла в пълния цикъл на годината (*Свароже коле*).

Свароже коле всъщност е астрономическо понятие: двоен кръг, графика на цифрата осем, описвана от слънцето около небесния екватор за една година, като пресича този екватор четири пъти – по време на двете равноденствия и двете слънцестояния. Ритуални предмети, изобразяващи *Свароже коле*, са жезълът-кадуцей на Хермес (сн. 3 а, б) и българската сурвачка (сн. 4), с която децата удрят („сурвакат“) възрастните и им желаят здраве след Коледа, в празника Сурва – в първия ден на Новата година. /Милош Сидоров. Сурва и кадуцейта на Хермес. – www.otizvora.com/2007/08/390/.

Снимка 3 а, б. Тетрадрахма на град Енос (V в. пр.Хр.): на аверса – глава на Хермес с петасос надясно; на реверса – квадрат (символ на света), в който е изобразен кадуцей от две преплетени змии, образуващи осмица и етниконът ΑΙΝΙΟΝ. Частно притежание. Фото автора.

Сурвачката се прави от дрянови клончета във вид на осморка. Украсяват я с житни и кукурузени зърна, и сушени плодове и цветя, символизиращи плодородие.

И така, Колад (индийският Шива) се оказва хладното слънце, а неговата жена Снежанка (индийската Кали) – Снежната кралица от приказките, – фея в царството на снега, ледените ветрове и виелици, времето, в което природата сякаш е мъртва. За радост на хората, божият син Колад (Дионис/Хор) расте бързо и се превръща отначало в топлото пролетно, а после в горещото лятно слънце

Снимка 4. Сурвачка – ритуален атрибут (жезъл), употребяван по време на българския празник Сурва, в първия ден на Новата година. В древността Игнажден бил отбелязван на 21/22 декември, а Сурва – на 22/23 декември. Тези най-важни празници, които маркирали края/началото на годишния цикъл (Свароже коле), образували тържествения комплекс на бог Колада. Днес, по Григорианския календар, Колада – Рождество Христово – се отбелязва на 25 декември, а първият ден на Новата година – Сурва – на 1 януари.

Ярило (индийският Суря), а Снежанка – в Жива, светлата пълнокръвна богиня на възраждащия се живот. Ще добавим че трако-елинското име на тази богиня е Лизианаса I, а египетското – Мемфида.

Не трябва да се учудваме. Преди това нейната майка Персефона (египетската Нефтида) е преживяла именно такава метаморфоза. През есента тя се спускала, в ипостазата на мишката Сомор (Кузге), в подземното царство на Хадес (египетския Сет), и тогава цялата природа потъвала в зимна летаргия. В края на март и началото на април богинята-мишка Сомор преживявала нова промяна: излитала към горния свят, първо като прилеп, а после във вида на гълъбицата Персефона (τῆρσα означава „дива гълъбица“). Започвала пролетта, цялата природа отново оживявала за поредния жизнен цикъл. /Н. А. Кун. Старогръцки легенди и митове. София, Изд. „Наука и изкуство“, 1967, с. 60-64/ (сн. 5 и 6).

Снимка 5. Бронзова пластина, на която са изобразени Хадес и Персефона на колесница с четири коня. Персефона държи кратер, предметен символ на утробата, във връзка с очакване раждането на божествен потомък. Под копитата на конете пълзи змия, ипостаз на земната богиня Гея, хтоничен символ на подземното царство. II век, копие. Регионален исторически музей – Смолян. Фото автора.

Снимка 6. Златен пръстен с антропоморфно изображение на мишка, носеща корона във вид на кратер – това е богиня Кузге/Сомор, позната от митологията като Персефона/Нефтида. Навярно кратерът е бил атрибут на тази богиня. Над главата на господарката на Подземното царство (Долен Египет) кръжат две гълъбици/патици – птичите ипостазии на богинята. Музей Лувър, Париж. Фото автора (съжалявам за лошия контраст на тази фотография).

Богиня Жива владеела водните източници и силата на живата вода, която поддържа вегетацията на растенията, но освен това тя (тази вода) е имала мистичното свойство да лекува ранени в битка багатури/богатири, и даже да съживява мъртви. В аспекта си на Снежна кралица, при настъпването на зима, богинята вече владеела мъртвите хладни води, ледовете и снеговете, които умъртвяват всичко живо.

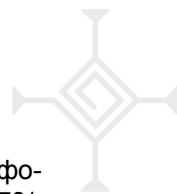
Дионис/Хор/Колад/Божич се родил като недоносено седем-месечно бебе през една много студена зима. Малкият божи син, когото траките наричали Вак („Утробният“), а египтяните – Баг (оттук и римския Бахх), Сири или Шири, едва оцелял, заедно с неговата майка, тъй като ожесточено ги преследвал Стършелът на Хера.

После, когато порастнал и се възцарил над света, Божият син учредил свой култ – мистериите на Дионис/Баххус. В него, посредством театър, танц и музика, се показвали драматичните събития около неговото раждане, кърмене и обгрижване от главната вакханка-кърмилница. Неотменна част на култа към Дионис/Колад са били ритуалите около добрия дядо Коледа, който радвал децата с топла грижа и подаръци, в противовес на лошото отношение към тях, довеждащо ги до глад и унижение, сълзи и страдание, а понякога и до жестока смърт. Богът поставял децата на пиедестал, като изисквал от цялото човешко общество голяма любов и уважение към тях, за да израснат те силни по дух, добри и способни хора.

Продължаваме да разглеждаме, съгласно таблицата, следващото поколение богове. Дажбог (Дионис/Хор) и Даня (Лизианаса I/Мемфида) са родили син Орей и две дъщери, наречени по имената на планетните им ипостазии: Зорница и Вечерница. Това е планетата Венера, видима като звезда близо до изгряващото и залязващото слънце. Зорница съответства на богиня $\epsilon\omega\sigma/\epsilon\omega\sigma\phi\acute{o}\rho\omicron\varsigma$ („Утринна звезда/светлина“) или Лизианаса II, назовавана от българите Су-Анас или Байгул („Патица“ или „Риба“), а Вечерница/Лебед – това е богиня Либия.

Сега ще приведем данни, липсващи в руската славянска традиция, които открихме обаче в летописния свод „Джагфар тарихи“ на волжките българи. Зорница (Су-Анас/Аби Бойгал или Байгул, т.е. „Майката-риба“) е създавала семейство с Илма/Боян (Посейдон). Те се установили в Далечния Изток, при изворите на река Амур, в близост до езерото Байкал. Там наследниците им са дали началото на империята Хон (Хун) или Хонор (К-Он-Ор, т.е. „Синът на слънцето Ор“), а по-късно – на Китайската империя и на Японското царство. /**Бахши Иман**. Джагфар тарихи. Свитък от булгарски летописи 1680 г. Превод от руски проф. Васил Колевски. София, 2005, с. 14; **Димитър Съсьлов**. Пътят на България. София, Изд. „Кибей“, 2004, с. 34, 35/.

Вечерница/Лебед (Либия) си останала в Стария свят. От същия бог Посейдон тя родила двама синове: Бел, цар на едноименната държава Либия, а после цар на Вавилон; Агенор, цар на Финикия. Бел станал баща на трима: Египт, цар на Египет; Данай, цар на Либия (западно от Египет); Кефей, цар на Абисиния (Етиопия). Агенор родил пет деца: Тасос, цар на остров Тасос; Феникс, цар на Финикия; Киликс, цар на Киликия; Кадъм, основател и цар на

град Тива в Беотия, Елада; Европа, царица на остров Крит. /**Аполодор**. Мифологическая библиотека. Книга Вторая, I, 3, 4; **Херодот**. История, кн. I, 171-173/.

Географското разположение изток-запад на обиталищата на двете дъщери на Дажбог навярно стои в основата на етимологията на техните имена Зорница и Вечерница. Славянската традиция разказва, че след залязването си на запад, Богът-Слънце (Дажбог) отпочивал на „златно ложе“, преди да започне своето нощно завръщане към изток по обратната страна на Земята. Очевидно затова на последния седми етаж на зикурата на споменатия Бел (Зевс-Белос) във Вавилон, под покрива, поставен на колони, е имало масивно ложе, маса, статуя на Слънце-бога на трон и олтар, изработени от 800 таланта (около 20 тона) злато. /**Херодот**. История, кн. I, 181-183. В изданието: **Херодот**. История. Кн. I-III. Превод от старогръцки П. Димитров. С., Изд. "Наука и изкуство", 1986/.

Случаят със сина Орей е особен. Дажбог и Даня не са имали такъв син, следователно персонажът на Орей е привнесен по-късно. Кой се крие зад това име, имитиращо името на Ор/Хор? Смятаме, че това е личността на основателя на държавата Велика България кан Корбат (618-665 г.), когото гърците неправилно са наричали Кубрат.

Корбат е живял хиляди години след Дажбог и Даня. Въпреки това, той се явява техен потомък, от генеалогичния клон на дъщерята на Дажбог Лизианаса II и Посейдон, които са родили на река Амур сина си Иджик/Джам – родоначалника на древния царски род Дуло, и създател на империята Хон (Хун). /**Джагфар тарихи...**, с. 14, 41, 287/. Един от по-известните представители на този род е кан Атила (434-453 г.).

Забележете, че името Корбат (Кор-Бат, т.е. „Великият Хор“) е хорическо – съдържа основата Кор/Хор. Хорически имена имат и много други български канове.

От посочените синове на Орей (Корбат) – Кий, Щек и Хорив – Щек и Хорив са действително такива, но Кий (още Шамбат/Самбат) – е бил брат на Орей (Корбат). Името Кий означава „отцепилият се“ (от Велика България). Той получил прозвището Кий, когато успял да привлече част от българските племена под своя власт, построил столицата си Киев (наречена на неговото име), победил племето авари и консолидирал своята държава Дулоба (Само). Другото название на Дулоба било Украйна, защото тази държава, отцепена от Велика България, се считала за нейна покрайнина. За такава била считана и друга зависима територия – Прибалтика. Названието Прибалтика е дошло от титлата „балтавар“, „балтик“, на Великия български кан (канас ювиги) Корбат, заради жезъла му във вид на двойна брадва (балта). Титлата „балтавар“ е дала и името на столицата на Корбат – укрепеният стан Балтавар. Сега на това място се намира град Полтава. /**Джагфар тарихи...**, с. 22-26/.

Могилата/курганът на Корбат и неговото богато царско съкровище (съдържащо атрибути на властта и бижута – с тегло около 30 килограма злато и 50 килограма сребро) са намерени случайно през 1913 г. на брега на Свещеното езеро, край село Малая Перешчепина, близо до град Полтава. /**В. Н. Залеская и др.** Съкровище на хан Кубрат. Култура на българи, хазари, славяни. София, 1989, с. 39-53, артефакти кат. № 70-108/.

Щек е било прозвището на кан Еспор (гръц. Аспарух), третият син на Корбат и основател на Дунавска България /**Джагфар тарихи...**, с.26/. Хорив навярно е Бат-Баян, първородният син на Корбат, който онаследил държавата Велика България и я управлявал до нашествието на дивите хазарски племена.

III. УСПЕШНИТЕ ГЕНЕТИЧНИ ОПИТИ НА ЯПЕТ/ЕНКИ/ЕА И СЪТВОРЕНИЕТО НА АДАМ И ЕВА

(Пълно изследване по тази тема: **В. Йорданов**. Заселването на Тракия през VII хилядолетие пр.Хр. – списание „Горгони“, кн. 2, 2018, с.115-168)

Докато брат му Енлил (Кронос) се проявил предимно като владетел-войн и земеделец, то Енки (Япет) станал знаток на древното *знание (магия, ведение)*, първият велик учен, много преди по-известните за съвременния читател Енох и Хермес/Тот. Това *знание* му било предадено непосредствено от неговите родители – самите Ану (Уран/Атон) и Анту (Гея). Наследил като заложби качества на духа и интелекта от най-висш порядък, Енки постигнал невероятни резултати в съвсем различни области на абстрактните науки, заедно с практическата им реализация: език и писмо; астрология и лунен календар; генетика и селекция на растения, животни и дори хора; металознание, рудодобив, металургия и металообработка; минералознание и строителни материали; математика и геометрия, с приложението им в архитектурата и строителството; и т.н.

Едно от забележителните постижения на бог Енки/Еа са неговите успешни генетични експерименти, довели до сътворяването на нова хуманоидна раса, базирана на божествената: човешката раса.

Според версията на българския епос “Сказание за дъщерята на кана” /II песен, стих 30-35/ алп Шурале замесил мъжа от “земя със мед”, ала медта свършила и той слепил жената от “пръст и слюнка”. Тези хора обаче приличали на скот и Тангра, ядосан на Шурале, наредил на алп Хурса (Хорос) да вложи в новата божия твар безсмъртна душа от “светлия дъх” на самия Тангра. Несвършеното създание така било закрепено. /**Микаил Бащу ибн-Шамс Тебир**. Сказание за дъщерята на кана. Епосът на прабългарите. 882 г. Прев. от рус. Георги Костов. С., Изд. „Агато“, 1997, с. 15/.

Трудеомките задачи, които боговете си поставили при усвояването и облагородяването на *Египет* и *Месопотамия* – рудодобивът и изработването на сечива, прокарането на напоителни канали за осигуряване на земеделието, строителството на градове и сакрални съоръжения, им създали свръхголямо физическо натоварване. Все пак те били само около 600 на брой, както свидетелстват шумерските източници и „Библията“ – т.нар. “паднали ангели”. Извън това число остават популациите от божествени потомци, които пребивавали в *Тракия*, *Атлантида*, *Перу* и *Азия*.

Данни по този въпрос има в шумерските текстове “Когато боговете като хора се трудеха” и “Епос за Сътворението”. Недоволството на по-низшите богове, копаещи руда в мините, наложило Енлил (Кронос) да събере *Съвета на боговете*. Съветът се обърнал към Великата богиня Нинмах/Нинхарсаг, известна още като Суд, Нут или Рея, със запитването възможно ли е да бъде създаден

“лулу-амелу” – примитивен работник, който да замени боговете в тежкото им физическо ежедневие. Нинмах отвърнала, че не би могла да се справи с такава специфична задача без вещата помощ на бог Енки, “в когото се крие умението”. /по **Зекария Сичин**. Дванадесетата планета Прев. Крум Бъчваров. С., ИК „Бард“, 2002, с. 313-316/.

Аналогично съдържание има един старовавилонски текст, озаглавен “Сътворяването на човека от Богинята-майка”, в който е записано емоционално обръщение на един бог към “акушерката на боговете” Нинмах, назована сега Мами:

“Ти си Майката-утроба, която Човека може да създаде!

Тогава сътвори лулу, нека той поеме хомота!” /**пак там**, с. 328, 329/.

Когато събудили задрямалия Енки и му съобщили решението на *Съвета* за направата на “Адаму” и че той трябва да измисли технологията за това, мъдрецът веднага отвърнал: “Създанието, чието име произнесохте, съществува!” И добавил, че все пак би било по-добре да му се даде “образа на боговете”. Енки имал предвид маймуночовеците (*Homo neandertalis*), които в онази епоха живеели в съседство с боговете (*Homo sapiens*).

Бог Енки се явил пред Енлил, казвайки, че приема предизвикателството да сътвори работника „Адаму“ и неговите потомци – “черноглавия народ”. Той дал на Нинмах, наречена в този случай Нинти (“която дава живот”) следните инструкции:

“Размеси глината от подземие то на земята,
точно над Абзу, и ѝ придай формата на сърце.
Аз ще доведа добри, способни млади богове,
които ще приведат глината в нужното състояние.”

/по **З. Сичин**. Дванадесетата планета, с. 327/.

Нинти поискала “глина от Абзу” и “битум от Абзу”, употребяван в онова време като пречистващо вещество. Предполагаме, че става дума за *мумие* – нефтошисти, изтичащи от скалите край плитките нефтонаходища и пропити с минерали, поради което действително имат антисептични качества. В древността *мумието* било смятано за “еликсир на живота” и ползвано като универсално лечебно средство, включително и за мумифициране.

Енки ѝ отвърнал:

“Аз ще приготвя пречистваща баня.

Нека вземем кръв от избрания бог...

От неговата плът и кръв

нека Нинти глината омеси.” /**пак там**, с. 329/.

По-нататък в текста се разбира, че биологичният баща, дал сперма или кръв, е самият бог Енки, а глината – плът, генетичен материал, извлечен от яйцеклетки на маймуножена. Според древните представи в кръвта на бога имало “теема” – нещо като “личност” или “дух”. /**пак там**, с. 333/.

Днес знаем, че индивидуалните качества се съхраняват и предават чрез гените, независимо дали ДНК е взета от спермата или от кръвта. Придобивайки гените на бога новият индивид би трябвало да прояви божествените личностни характеристики: развит и гъвкав интелект; пластичност на възприятията и характера, позволяваща възпитаване и прививане на нравственост; по-изтънчена емоционалност и духовност и пр.

По сложен за обяснение е въпросът с “глината” – генетичния материал, извлечен от яйцеклетки на неандерталка. Сложен, защото как би могло да се получи потомство с качествата (“образ” и “подобие”) на боговете? Как да се отсеят и премахнат животинските качества: окосмяването на цялото тяло, грубите черти на лицето (ниско чело, сплеснат нос, издадена муцуна, дебели устни), niskия приведен скелет и др., като се запазят ценните способности на дивака – сила, ловкост, пъргавина?

Това би могло да стане само чрез отнемане на точно определени гени от “глината” на неандерталката. Съвременната медицина не се е справила с подобна задача. А как Енки е знаел кои гени да отстрани и каква фина манипулация е владеел, без да употреби сложна помощна апаратура? За нас, неговите потомци, затънали в материалния свят на “научно-техническия прогрес” и изгубили фината сетивност и духовност на божествените ни предци, неговите дела са непонятни и непосилни за логично обяснение. Но нека не забравяме все пак, че той е създателят на нашата човешка раса.

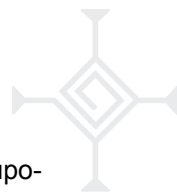
Доколкото подобно обяснение е във възможностите ни, предполагаме, че посредством качествата на присъщия му дух, бог Енки е усещал, “виждал” онава, което търси и желае да направи, и което за нас е невидимо и непостижимо.

Свързването на бог и *примитив* в новото същество *Човек* е родство, което никога, “до края на дните”, не ще може да се развали. Тази особеност на *творението* се разкрива в следните поетични думи на създателя Енки:

“В глината бог и човек ще се слоят,
та до края на дните плътта и душата,
която в бог е съзряла –
тази душа в кръвно родство да се обвърже,
както ще покаже на живота ѝ знакът.” /пак там, с. 334/.

Приготвената смес от “пречистен” божествен генетичен материал и “пречистен” генетичен материал на маймуножена, Енки (Япет) решил да постави в утробата на собствената си съпруга Нинки (Климена, дъщеря на Океан и Тетия), нещо като съвременния метод “ин витро”. След 10-месечна бременност Нинки родила *същество*, наречено *Адала*, а на други места – “образец” или “калъп”, т.е. базов модел за клониране. Впрочем терминът *калъп* означава: Кал-Лап, Кал-Алп – “Плътта на бог”.

Когато боговете видяли детето – “образеца” *Адала* (*Адаму* или *Адам*), – и се уверили, че той е сполучлив, дали съгласие да бъде използван за донор на генетична субстанция (в „Библията“ – “ребро”, от което според нас бил извлечен костен мозък) с цел възпроизвеждане на мъжки и женски клонинги. Енки и Нинти организирали човешко биовъзпроизводство, като привлекли за идеята

14 “богини на раждането”, за да родят 7 момчета и 7 момичета, от което впрочем научаваме, че Енки и Нинти умеели да контролират и пола на заложените зародиши:

“Мъдри и учени

два пъти по седем богини на раждането се бяха събрали,
седем родиха мъжки, седем родиха женски.

Богинята на раждането им вдъхна

вятъра на дъха на живота.” /**пак там**, с. 329-335/.

След известно време, когато новосъздадените “лулу” отраснали, анунаките (“[Потомците на] Ану-змията”: Ану-Наг) бързо-бързо ги впрегнали да работят: “На черноглавите хора те кирки раздадоха.” /**пак там**, с. 338/.

“Лулу-амелу” обаче се оказали сексуално непълноценни. Имали полови органи, но нефункционални; явление характерно за хибрид между два различни вида, макар и близки. За преодоляване на хибридна стерилност след време било извършено допълнително имплантиране на гени /**пак там**, с. 344, 345/, което е отразено по завоалиран начин в библейския мит за змията (Енки), която подбудила Ева и Адам да ядат от *Дървото на познанието*. /**Битие**, 3: 1-19/. Така първите клонирани хора се сдобили с още една способност – да се възпроизвеждат сами.

Първите богини-акушерки израждали децата с характерен *нож за пъпната връв*, който с формата си е дал графиката на буквата *омега* Ω. Ако отстраним едната му дръжка, получаваме *сърп* – оръдието, с което се прибира хлябът, роден от майката-земя. Защото житото е плод на земята, а стъблото на житния клас – пъпната връв към нея. Освен това *акушерският нож* се явявал наследената от Гея инсигния за власт на богините-майки Рея, Хестия, Изида, Кибела и пр. Става дума за матриархално-женската власт, която мъжете зачитали, изключая мъжките дела като рударство, ковачество, лов, война. В шумеро-акадската поема “На Ан синът първороден...” *акушерският нож* е посочен съвсем ясно сред атрибутите на властта:

“Аруру [Рея – б. В.Й.], сестрата на Енлил [Кронос/Ра – б. В.Й.] – планинската господарка Нинту,

получи в знак на властта си сияйния камък родилен,

ножа за пъпната връв [к. В.Й.], мазилата и растенията,

получи вретеното, с лазурит украсено,

получи сияйния купел, от чистота блеснал,

акушерка тя стана на страната

и с нейна помощ се раждат царе-властелини [к. В.Й.]”

/по **Иван Венедиков**. Митове на българската земя. Кн.ІІІ. Раждането на боговете. Второ издание. Стара Загора, 1997, с. 83/.

Задълбочените генетични изследвания и прецизни манипулации на бог Енки/Еа по сътворяването на човешката раса, които приключили с невероятен успех, били извършени в хигиеничните зали на неговия дворец Абзу, изграден от сребро и лазурит. От названието Абзу води топонимията си страната *Абисиния* в *Източна Африка*.

В един химн за творенията на Енки/Еа се казва:

“Господарят на Аб.Зу, царят Енки...

построй си къща от сребро и лазурит.

Нейното сребро и лазурит

като искряща светлина Отецът сътвори в Аб.Зу.

Съществата с красив лик [хората – б. В.Й.], създадени в Аб.Зу,

стояха около господаря Нудимуд [Водача – б. В.Й.]”

/по **З. Сичин**. Дванадесетата планета, с. 336/.

И още информация от друг химн:

“Божественият Еа в Апсу...

сътвори Кула [*зикурат* – б. В.Й.], за да възстанови храмовете.” /**пак там**/.

Изразът “за да възстанови храмовете” ни подсказва, че Енки/Еа е издигнал зикурата в Абзу след участието му на страната на Мардук в *Пирамидната война* в *Египет*. За победителите Енлил и Нинурта това бил сериозен повод да го прогонят от месопотамския му град *Ериду* и безпардонно да разрушат тамшния негов зикурат.

Седалището на бог Енки в Абзу било “мястото, откъдето идваше плътта” /**пак там**, с. 337/. Затова в „Битие“ е записано /2: 8,15/:

“И насади Господ Бог рай в Едем, на изток [в *Месопотамия* – б. В.Й.], и там настани човека, когото създаде... Бог взе човека и го посели в Едемската градина, да я обработва и да я пази.”

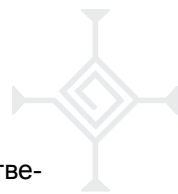
Излиза, че библейският “Господ Бог” е шумерският бог Енки; сътворяването на Адам и Ева той извършил в Абзу, *Африка*, след което ги поселил в *Райската градина*, находяща се “на изток” – в *Месопотамия*.

Богът-създател на човека от „Библията“ е титанът от митологията Япет, който съответства в перуанските извори на божеството Си, а в шумерските извори – на бог Енки (Ен-Ки, т.е. “Любимецът на Земята [Гея]”), наричан още Еа (“Водният”).

Така че синът на божествения родоначалник Уран/Атон/Ану, титанът Япет/Си/Енки, е създателят на великото творение – *родоначалника на човешкия род Адапа или Адаму*, записан в „Библията“ като Адам.

IV. ЧЕРНАТА ЕВА (ЛИЛИТ) СЕ ОКАЗВА МАЩЕХАТА, ОМАГЪОСАЛА СНЕЖАНКА, А ХОР – НЕЙНИЯТ СПАСИТЕЛ

Човешкият родоначалник Адам присъства в царската хронология на „Библията“, но ако направим съпоставка със „Списъка“ на египетския жрец Мането, ще установим, че в действителност управлението на света е било държано

отначало от богове, после от полубогове, сетне от герои, и накрая от божествени потомци, наречени царе. Подобни са схемите във Вавилонската хроника на Берос и в трако-гръцката митология.

Човешкият Адам и неговите потомци били създадени като примитивни работници “лулу-амелу”, както се видя по-горе. След като увеличили своята популация, те формирали народите, които били ръководени от малобройните божествени потомци на *Светото семейство*. Последните се стараели да не се смесват с хората, за да запазят чист превъзходния си геном.

Според шумерските клинописи на старини Адапа/Адаму (т.е. Адам) е имал дори претенцията да властва над *Месопотамия*, защото тя била обитавана от клонирания от неговата плът “черноглав” народ – копачите на каналите, земеделците в нивите и градините, строителите на градовете и храмовете.

Сътвореният преди *потопа* Адапа, синът на Енки, получил от върховния отец Ану *мъдрост* (духовно просветление) и *разбиране* (знание), но не и вечен живот. На тази основа след *потопа* той написал “Съчинения за времето [от] божествения Ану и божествения Енлил”, текст за отчитане на времето и календара. В друг източник “Легенда за Адапа” се посочва, че той бил помазан за жрец и пръв човешки цар на гр. *Ериду*. /по **Зекария Сичин**. Космическият код, Прев. Крум Бъчваров. С., ИК “Бард”, 2005, с. 118/.

За женските индивиди, клонирани от Адапа, има информация в “Еврейски митове”, събрани от Робърт Грейвс и Рафаел Пати /<http://www.ma3x.net/forum/lofiversion.../>. След биологичната манипулация по творението на първото човешко същество Адапа/Адам, неговият божествен създател (считай Енки и Нинмах) направил две човешки жени, при което обаче използвал остатъчния материал – “мръсотия и утайка”, – вместо да подготви нова чиста глина (плът).

Първата създадена жена, известна като “черната Ева”, получила името Лилит, бидейки посветена според нас на Богинята-майка Гея, по името ѝ Лилия – женското преображение на Лотоса, тъй като се очаквало да изпълни ролята на майка на новата човешка раса.

Втората жена била наречена Наамах, име, чрез което създателката ѝ – богиня Нинмах – я посветила на себе си. Тази Наамах се споменава в месопотамските източници още като “святата Амама, земната жена”, чийто дом бил в Абзу. /по **З. Сичин**. Дванадесетата планета, с. 336/. Самата Нинмах (“Великата жена” Рея) била считана, след Гея, за майка на всички богове, затова дублирала името си в Наамах, с надеждата да я направи свое подобие (майка) по отношение на хората.

Тази “мръсотия и утайка” навярно е била остатък от генетичния извлек от яйцеклетки на неандерталка, който Енки и Нинмах решили да използват за получаване на още опитни “образци”.

Възможно е споменатата в египетските и месопотамските източници “утайка” да е послужила за основа на пеласго-елинския легендарен мотив за морската пяна, образувала се от семето на скопения Уран/Ану, от която се родила Афродита, богинята на любовта. От което следва, че зад Афродита и Лилит (Черната Ева) е възможно да се крие една и съща богиня. В славянската митология това е Леля, на която дори името е близко до Лилит (Лилия).

Лилит и Наамах станали съпруги на Адам и му родили Асмодей и още неизвестен брой деца, които са смятани за демони (Де-Мон, Де[ус]-Мон, или “Бог-Човек”). Демоните Хезиод наричал “ведемони” /Платон. Кратил, 398 b – Електронна версия: <http://amkob113.ru/pltn/pltn-1.html/>, поради тяхната разумност и влечение към знанието.

След време обаче двете жени напуснали Адам и избягали в *Африка*. Лилит станала царица в *Змаргад* (“Самар-град”; Самар е азиатското име на Кронос/Ра/Енлил; тук става дума за египетския *Он*, града на Ра), после в *Шеба*. Последният топоним очевидно е възникнал от *Шебек* (*Себек* – “крокодил”), едно от имената на Сет и навярно е разновидно име на неговия свещен град *Крокодилополис* с храма *Себек-Ра*. Оттук правим извод, че Лилит е създадена в началото на царуването на Сет в *Долната земя*. Ставайки втора съпруга на Хадес/Сет (първата била богиня Персефона/Нефтида) в *Северен Египет*, тя е живяла с него в първата му столица *Змаргад* (*Он*), а после го последвала в новото му седалище *Шеба* (гр. *Крокодилополис*). Децата, внуците и правнуците на Сет и Лилит са споменатите *демони*, “богове-хора” или полу-богове – полу-човеци, междинната раса, която обитавала *Египет* в епохата на полубоговете. Впрочем от *детос* идва етимологията на термина *детос* (“народ”). Именно от такива *демони* е формирал армията си Сет в края на своето 350-годишно царуване. Точно тях е победил Хор, с малобройния си отряд, използвайки технологичното предимство на железните оръжия.

Възможно е тези *демони* да са *циганите*: етноним, образуван от божественото име *Си* и думата *ген/ган*. Изразът *Си-Ган* означава „Родени от Си“. По-съвременният етноним на циганите *джипси* е произлязъл от хоронима *Egypt*.

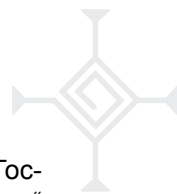
Другата човешка жена Наамах се заселила в *Абзу* (*Абисиния*). Бог изпратил трима ангели да върнат обратно Лилит и Наамах при мъжа им в *Едем* (*Горна Месопотамия*), но те (жените) категорично се възпротивили. Както е записано в споменатите легенди, в *Африка* двете черни жени успели да народят безчет демони.

В същите митове се казва, че при така очерталия се провал с изработването на партньорка на Адам, Бог направил втори опит. Този път той решил да не рискува. Качествена плът, явно трудно постижима, той можел да вземе само от “образеца” Адам. Наложило се да го приспи “дълбоко” и да извади от него едно ребро, а после “затворил раната”. Бог оформил реброто като жена. Очевидно извлякъл от него костен мозък, състоящ се и произвеждащ матрични клетки, образуващи всички видове тъкани, от които подготвил генетичен материал за “ин витро” оплождане (износване на плода от богиня). Така най-сетне се появила качествена жена, която щяла да даде боголюбиво и работливо потомство.

Адам решил: “Това създание ще бъде наречено жена”, защото е от плътта на мъжа. Нарекъл я Ева – “Майката на всичко живо”.

В „Библията“ сътворяването на Адам и Ева, т.е. на човешката раса, е отражено много пестеливо. За Лилит и Амама не се казва нито дума, а на появата на Ева са отделени само няколко реда:

„И Господ Бог каза: „Не е добре за човека [Адам – б. В.Й.] да бъде сам; ще му създам подходящ помощник... Тогава Господ Бог даде на човека дълбок

сън и той заспа; и взе едно от ребрата му, и изпълни мястото му с плът. И Господ Бог изгради жена от реброто, което взе от човека, и я доведе при човека.“ /**Битие**, 2: 18-22/.

Адам и Ева са, така да се изразим, последната серия потомци на Енки/Еа като биологичен родител. В него време той бил възрастен мъдрец и съветник на боговете по различни сложни проблеми на битието. Вече се бил примирил с господството на брат си Енлил и си преживявал мирно, увлечен в научни занимания, в замъка си *Абзу*.

Впрочем названието *Абзу* – на имението и двореца на Енки – вероятно е дадено от боговете като прозвище на самия Енки, както и на неговата „лаборатория“, във връзка с биологичните експерименти, които той извършвал там. Защото на шумерски език *зу* означава „знаещият“, „вещият“, а *абу* (*аба*) – „баща“. Следователно *Абзу* съдържа смисъла „Вещият баща“ или „Мястото на вещия баща“.

Все пак Еа/Енки, съзателят на човешката раса, имал грижата да подпомага новата крехка популация в нейното обществено израстване, защото по това време „във *Вавилон* велико множество от разноплеменни хора... живеели безпорядъчно, като зверове“.

Вавилонският жрец Берос, наричайки Еа с името Оанес (“Човек-риба”: „изпод рибята глава растяла друга глава и по подобен начин покрай човешките крака висяла рибешка опашка, а гласът му бил човешки“), пише, че богът се появил от водите на *Червено море* през управлението на четвъртия човешки цар Амменон /**Вавилонская история**, кн. II, фрагмент 3 – 71/ и:

“... прекарвал много дни сред хората, не приемайки никаква храна, и им дал познание за буквите, и за математиката, и за различните изкуства; научил ги да живеят в градове, да основават храмове, да установяват закони, и на геометрия ги научил (как да измерват земята); показал им как да засяват семената, как да прибират зърното и плодовете; и въобще той ги научил на всичко онова, което смекчило нравите и създало цивилизацията. От това време нищо повече не било изобретено. При залез слънце това чудовище Оанес се гмурвало обратно в морето [*Червено море* – б. В.Й.] и прекарвало нощта сред безкрайните вълни, защото той бил амфибия... Същият Оанес е написал разказ за творението [на света/човека – б. В.Й.] и държавното устройство и го предал на хората.” /**Берос**. Вавилонская история, кн. I, фрагмент 1. В: <http://ancientrome.ru/antlitr/berossos/fragments-f.htm>; вж. и **Гарет Найт**. Практическо ръководство по кабалистичен символизъм. Т. I. Превод от англ. Ангел Цветков. С., Изд. „Аратрон“, 1995, с. 157/.

Според нас шумерският “човек-риба” Оанес (**сн. 7, 8**) е идентичен с първия “човек-риба” Ману от индийските свещени текстове. Индийският историк Ранаджит Пол счита, че страната *Магатха*, в която пребивавал Ману Сваямбхува – прародителят и законодателят на хората от “Ригведа”, – е древното царство *Маган*, или съвременната държава *Оман*.

Снимка 7. Бог Енки, наричан още Оанес или Ману, в рибешката си одежда. Барелеф, произхождащ от Акад, II хил. пр.Хр.

Снимка 8. Жреци на бог Енки, облечени в рибешки кожи и носещи чанти със специални принадлежности, извършват свещенодействия. Изображение върху керамична плочка, произхождаща от Акад, II хил. пр.Хр.

Някои благородници използвали риба за увенчаване на своя шлем (сн. 9), така както други, посочени от нас на съответното място, са търсели божествена защита свише, поставяйки на шлемовете си протоме или рога на бик, елен, козел, патица и др.

В България има един интересен топоним – град *Ихтиман* – източно от столицата *София*, разположен в котловина в планината *Ихтиманска средна гора*. Названието *Ихти-манос* буквално означава „Човекът-риба“.

V. ПРИКАЗКАТА ЗАПЪЛВА БЯЛО ПЕТНО В ДРЕВНАТА ИСТОРИЯ

Очевидно приказката „Снежанка и седемте джуджета“ е отражение на древни събития, данни за които не са оцелели във времето под формата на писмен текст. Документални текстове е имало, но те са били злонамерено унищожени като неудобни за определена политическа конюнктура. Народната памет обаче обикновено съхранява такива ярки събития под формата на устно творчество чрез епически или любовни песни, балади, химни, възпроизведени от дълбока древност от уличните певци-разказвачи – аеди, бахари, бардове, – в съпровода на гусла, гъдулка, гайда или кавал. Сетне, от Късното Средновековие до Новото време тези творби формират легендарно-приказно-песенния фолклорен фонд на народите.

Осъзнавайки току-що казаното и знаейки на кои божества отговарят персонажите в приказката, ние можем да съотнесем събитията в нея – превръщането на Снежанка в девойка, отравянето ѝ от кралицата-мощеха, нейното спасяване от принца и щастливата сватба – към достоверно документираните събития от епохата на посочените богове.

Едно от тези събития е войната между Хор и Сет.

“През 363 година [от управлението на Сет – б. В.Й.] Негово величество Ра, свещеният, Соколът на хоризонта, безсмъртният, който живее вечно, беше в Земята Кен [Ген, или “Земята на Произхода”, т.е. *Египет* – б. В.Й.]. Придружаваха го неговите войни, защото враговете се бяха съюзили срещу своя господар... Хор, Крилатият оценител [съдия – б. В.Й.],

Снимка 9. Западноевропейски рицар, чийто шлем е изработен под формата на риба. Точна възстановка от олово и калай. Фото авторите.

Рибата била свещен символ на боговете-учени, познаващи тайните на Знанието. Първ ползвал този символ Енки, след него – Тот, и последен, може би – Исус Христос.

дойде при кораба на Ра и рече на своя предтеча: “О, Соколе на хоризонта, видях враговете да заговорничат срещу теб, за да вземат за себе си сияйната корона...”

Тогава Ра, свещеният, Соколът на хоризонта, каза на Хор, Крилатия оценител: “Благородни потомъко на Ра, заченат от мен; върви бързо, повали врага, когото си видял.”

/по **Зекария Сичин**. Войните на боговете и хората. Прев. Крум Бъчваров. С., ИК “Бард”, 2003, с. 156/.

Това е началото на дългия надпис, гравирани върху каменните стени на храма на бог Хор, построен от неговия полубрат Тот в южноегипетския град *Едфу*. Този надпис разказва за времето, когато бог Хор се превърнал в *Нетх-атеф* – “Отмъстител на баща си” (прозвище, записано върху „Стелата на Метерних“ – **пак там**, с. 48) и предявил пред убиеца Сет претенции за трона на своя баща Озирис.

Течала 363-та година от управлението на Сет, в която и приключило царуването на последния. Ако се върнем назад, след убийството на Озирис, Сет не би могъл да започне да управлява без санкцията на *Съвета на боговете*, нито без съгласието на баща си Ра. Предполагаме дори, че Сет е обявил, че поема властта под формалното върховенство на своя баща, който да препоръчва общите принципни насоки на неговата политика. И при това условие, разчитайки на авторитета и мъдростта на Ра, *Съветът на боговете* и общественото мнение са склонили тогава да одобрят новия цар.

Основаваме предположението си на горния текст, както и на ханаанските епоси, в които старият Ал (Ра), седящ на трон в своя дворец, находящ се в зоната на изворите на реките *Тигър* и *Ефрат* (историческата област *Джазира*), осъществявал върховна съдебна дейност и бил посещаван от видни богове, търсещи неговото мнение и ценни съвети по преодоляването на тежки противоречия и проблеми.

Затова в цитирания текст Хор предупреждава дядо си Ра за заговор срещу него; Сет вероятно се е готвел да му отнеме дори формалната власт – “сияйната корона”, – решил че е настъпило време сам да поеме цялата отговорност и слава. Впрочем Ра се е движел със свой охранителен отряд, предварително знаейки за грозящата го опасност. Освен това, съдейки по следващия текст, в който взема участие в бойните действия, той дошъл в *Южен Египет* с намерението да подкрепи внука си в общата справедлива кауза.

Преценил, че няма по-добра алтернатива, опитният в божествените дела Ра, одобрил намерението на Хор за открита война срещу Сет, даже го насърчил да действа по решително: “върви бързо, повали врага, когото си видял”.

След като бил упълномощен от Ра да се бори за възтържествуване на законното право в генеалогията и престолонаследията, Хор се прочул като *праведния бог*, любимец на божественото общество. При тези условия той можел да започне война срещу Сет, силно убеден в справедливостта на своята кауза.

В гр. *Бехутет* (*Едфу* или *Аполинополис*) се намирала *леярната на Хор* за “божествено желязо”, в чиято тайна технология го посветил дядо му Ра. В ковачницата си Хор изковал *железни оръжия* и обучил своя гвардия от “месниу”

(“метални хора”), показани в стенописите на храма като мъже с бръснати глави, облечени в плътни брони, оформени отдолу като къси туники, а отгоре с високи яки (сн. 10), носещи оръжия в двете си ръце. За разлика от чичо си Сет, който бидейки цар, разполагал с многобройна армия, намиращият се в немилост Хор можел да разчита на ограничен брой свои привърженици и бойци, “всеки наричан по име”. Той находчиво ги облякъл в железни брони; те станали неуязвими за медните и бронзови оръжия на безбройните врагове.

Снимка 10. Артефакт, който не произхожда от Египет, а от България: сребърен наносник за кон в конска амуниция от с. Свещари, Исперихско, V в. пр.Хр.

Артефактът представя бюст на бог Хор в броня с висока яка и качулка-ризница. На предницата на бронята е изобразен фронтално единият от зооморфните му образи – вълкът-войн Бури с крила. През средновековието високата яка е характерен белег за официалните облекла на европейските крале, чиито предци са се считали за наследници на този бог.

Между другото в българския епос “Сказание за дъщерята на кана” /I песен, стих 8-13/ Хорос е наречен Хурса: “Оръжието изковава синът на Слънцето – Хурса... Хурса, небесният ковач, преброди Космоса. С кривач желязна руда изкопа, от връх Небе и дън Земя... Хурса е покровител вещ на всеки мъж пред всяка пещ... Ковачницата на Хурса е днеска цяла планина. От сгур и шлака Хурса-алп издигна целия Урал!”

Военият отряд на Дионис/Хор е бил набран вероятно измежду тракийските сатири от неговата юношеска свита, явяващи се синове на братята му Тот/

Хермес, Аполон и Анубис/Якхос, както и техни приятели – всичките приблизително в млада възраст като божия син (вж. по-долу). Единият от тях – Пан, син на Хермес, – измислил бойния строй, фалангата, подсигурена с дясно и ляво крило. /**Полиен**. Военни хитрости, кн. 1, 2; същото във Ватикански аноним „О невероятном“. Перевод с древногреческого, вступительная статья и комментарии **В. Н. Ярхо**. – „Вестник древней истории“, № 3, 1992; електронно издание: <http://ancientrome.ru/antlittr/anon-greek/incred.htm/>.

Отначало отмъстителят Хор нападнал привържениците на Сет с особено бойно средство – *летателен апарат с форма на разперени орлови или соколви криле*, подобен на *крилат слънчев диск*. Запазени са негови изображения в *Египет* и в *Шумер*. Шумерските са по-информативни, защото на тях, в слънчевия диск между крилата, подобен на кабина, стои въоръжен Ахура Мазда (шумеро-асирийският еквивалент на Хор). /по **З. Сичин**. Войните на боговете и хората. С., 2003, с. 27/.

Това е отразено в египетския храмов надпис:

“Хор Бехедети [от град *Бехутет* или *Едфу*, а също така *Аполинополис Магна* – б. В.Й.] отлетя към хоризонта като **голямо крилато слънце** [к. В.Й.]; затова го наричат “великия бог и господар на небето” [и още “крилатия оценител” – б. В.Й.]. След като съзря от небето враговете, се спусна пред лицата им като огромна пчела. Той яростно насочи жилото си срещу тях. След това те повече не можеха да виждат нищо.”

/по **Ердоган Ерчиван**. Забранената египтология. Загадъчните знания и високите технологии на фараоните. Превод от немски Св. Коев. С., Изд. “Дилок”, 2006, с. 150/.

Окуражени от първата си победна битка, боговете Ра и Хор се спуснали на север по течението на *Нил*, в преследване на противника. Тогава от засада, маскирани като крокодили, войни на Сет атакували кораба на Ра, дядото на Хор. В надписа се казва:

“Ала и враговете влязоха във водите, превърнаха се в крокодили и хипопотами, и нападаха ладията на Ра, Сокола на хоризонта... И тогава Хор, Крилатият оценител [съдия – б. В.Й.], се появи със своите помощници, които му служеха като войни, всеки наричан по име, **с божествено желязо и верига в ръце** [к. В.Й.], и отблъсна крокодилите и хипопотамите. И отведеха шестотин петдесет и един врагове на онова място, и ги убиха пред града [Едфу – б. В.Й.]...

Тогава враговете отстъпиха на север. Те се разположиха във водната област с лице към Средиземно море [в делтата на *Нил* – б. В.Й.] и сърцата им се изпълниха със страх от Хор. Но **Хор, Крилатият оценител, ги последва с ладията на Ра и с божественото желязо в ръка. Наоколо бяха всичките му помощници, въоръжени с оръжия от ковано желязо** [к. В.Й.].”/по **З. Сичин**. Войните на боговете и хората. С., 2003, с. 30-36/.

Според изследователите на този надпис той е копие на много по-стар текст, съвсем не митологичен, а твърде конкретен, възпроизвеждащ реални събития. Имайки пред вид недоверието, с което би се възприела в консервативните научни среди една толкова древна употреба на желязото, Е.А.Уолис Бъдж предпазливо коментира: “Съвсем ясно е, че той [бог Хор – б. В.Й.] дължал успеха си главно на превъзходството на оръжията, с които били въоръжени той и хората му, и на материала [желязото – б. В.Й.], от който били направени тези оръжия.” /пак там, с. 36, 37/.

Шумеро-асирийското име на бог Хор било *Ахура Мазда*. *Ахура* значи Хор, но какво е *Мазда*? Само едно обръщане на сричките е достатъчно, за да разберем смисъла на прозвището *Мазда*: Ад-Мас. Ами това е божественият метал *адамас*, за който се говори в трако-пеласгийската митология, че бил “твърд” и “непобедим”! Следователно името *Ахура Мазда* е значело за древните “Хор, [въоръжен и облечен] с твърдия божествен метал”, или, казано разговорно – “Хор, непобедимия”.

Между другото, от епитета *Мазда* на бог Хор произхожда съвременната българска дума *възмездие*, чиято семантика се корени именно в справедливото отмъщение на Хор срещу престъплението на Сет.

В надписа се употребява терминът *tcham* (*тхам*) **Е. Ерчиван**, пос.съч., с.150/, чийто буквален смисъл е: Т-хам, Д-Хам, Д[еус]-Мах, или “Божественият Голям [Велик]”. Но тук се подразбира “божествено желязо”, за което действително става дума.

Освен това Плутарх привежда сведение на Мането, че египтяните “наричат магнетита “кост на Хор” /**За Изиди и Озирис**, 62/. *Магнетитът* (трижелезен четириокис) е минерал с естествено висока концентрация на желязо до 72 %, позволяваща чрез нетрудоемко доочистване, бърз добив на метала и изработване на качествени здрави изделия от него. Вероятно в пустинята е събирано и метеоритно желязо.

И така, нека проследим следващите събития. Изплашени от силата на Хор, войните на Сет се изпокрили в делтата на *Нил*. След четиридневно безуспешно търсене по вода, *Отмъстителят* се издигнал на своето крило. Открил враговете и убил част от тях, като пленил 142-ма, екзекутирани на брега, където бил закотвен корабът на Ра.

Спасилите се и този път противници “заобиколиха Езерото на Севера и се насочиха към Средиземно море, до което искаха да стигнат по вода през водната област. Ала богът порази сърцата им [със страх – б. З.С.] и когато стигнаха до средата на водите в бягството си, те се насочиха от западното езеро към водите, водещи към езерата на областта Мер [изкуствените езера около трите пирамиди на Ра на платото *Гиза* – б. В.Й.], за да се срещнат с враговете в земята на Сет.” /по **З. Сичин**. Войните на боговете..., с. 36/.

Явно войните на Сет се лутали панически във “водната област”, търсейки обединение с другата част от неговата армия, която се била изтеглила към *Синай*. Изглежда са успели, защото когато Хор и Ра пристигнали на географския раздел между Северен *Египет* и *Синай*, също осеян с езера и блата, двете противостоящи сили се прегрупирали и влезли отново в ожесточена битка.

Силите на Сет обаче претърпели поредното катастрофално поражение. Този път били пленени и екзекутирани 381 негови бойци, с което армията му била окончателно победена. Общо 1174 са екзекутираните войни на Сет, според този надпис. Изглежда те не са били богове, а хора, ако съдим по презрителното отношение към ценността на техния живот.

Хор навлязъл в *Синай*, за да плени главния си враг. Тогава поставеният на тясно Сет трябвало да се изправи в лична битка с Хор. **/пак там/**.

Някои богове и богини безуспешно се опитали да ги омиротворят, за да не се пролее свещена (божествена) кръв. В двубоя край *Езерото на битката* Хор имал надмощие и успял да повали Сет с копие. Завел пленника си при Ра: “Копието му беше в неговата [на Сет – б. З.С.] шия и краката на злия бяха оковани, а устата му беше затворена от удар с палицата на бога [Хор – б. З.С.]” **/пак там, с. 50/**.

Присъстващата Изидида, не желаейки синът ѝ Хор да се оскверни с кръвта на чичо си Сет, използвала суматохата и го освободила, решила навярно, че последният се е смирил и ще отстъпи властта си доброволно. Сет обаче избягал и се скрил в “тайни тунели”, прокопани по западните склонове на *Синайската планина* – в разработените от боговете тюркоазени рудници, експлоатирани по-късно и от египетските фараони.

Относно тази случка Плутарх (~50~120 г.) пише следното:

“Битката траяла много дни и Хор победил, а Изидида получила вързания Тифон [Хадес/Сет – б. В.Й.] и не го убила, ами го освободила и го пушла да си върви; Хор обаче не могъл да понесе равнодушно това, ами се нахвърлил върху майка си и изтръгнал от главата ѝ короната...”

/За Изидида и Озирис, 19. – В изданието: Плутархос. Ιστορ καὶ Οοσίρο. Εισαγωγή-Μεταφραση-Σχολία: Αθανασίος Α. Τσακνακῆς. ΒΙΒΛΙΟ ... βάρδια. Εκδοτική Θεσσαλονίκης, 2005/

За ужас на Изидида, след шестдневно затишие, Сет се завърнал и подновил битката. Разгневена, тя грабнала меч и наметнала лъвска кожа, влизайки в ролята на Секхмет – богиня воин и отмъстител (**сн. 11:** образ на богиня-лъвица – в каквато на времето се били превъплътявали при необходимост майките Гея и Рея). Изидида разбрала, че Сет няма да се покори с добро, обаче нямало как да участва в двубоя между Хор и Сет.

Този път хитрият и ловък Сет успял да нарани едното око на Хор. Превзможвайки болката, Хор го поразил с “харпун”, наречен още “оръжието на тридесетте”, от което Сет изгубил тестисите си. **/З. Сичин. Войните на боговете и хората..., с. 50-52 – по Храмовия надпис в Едфу; Четвърти папирус на Салие и др./**

Фактът с раняването на Хор е намерил отглас в българския свод “Джагфар тарихи”. Между десетината прозвища на *Баръс Мамил Бури* – “Египетския тигър-вълк” (т.е. Хор), споменати там **/Бахши Иман. Джагфар Тарихи (Историята на Джагфар). Свитък от булгарски летописи. 1680 година. Под ред. на проф. А. Пантев. С., 2005, с. 284/**, той е наречен също така *Синдиу*, име тълкувано от преводача като “Едноокия”.

Снимка 11. Богинята-лъвица Секхмет, наречена в случая Уну (фр., Ounout), седнала на трон, с кръст анх в лявата си ръка. Тази диоритна статуя от IV в. пр.Хр. вероятно произхожда от древния град Оупоу (Он или Хелиопол). В момента на откупката ѝ за Лувъра се е намирала в Италия. Фото автора.

Двамата ранени богове били доведени пред *Съвета на боговете*. Различните източници са общо взето единодушни, като се различават в някои подробности. Според надпис върху колона на фараон Шабак (VIII в. пр.Хр.), преписан от древен прояден пергамент от храма на Пта в *Мемфис*, лидер на *Съвета* бил Геб (Кронос/Ра), дядото на Хор. Подобна е версията от *Папируса на Хунефер*.

Първоначално *Съветът* решил да върне статуквото от времето на Озирис, като Хор вземе *Южен Египет*, наследство от баща му, а Сет запази *Северен Египет*. Но Геб (Ра) се разубедил и наложил промяна в настроението, с основателния въпрос, че лишеният от гениталии Сет не можел тепърва да създаде наследник от по-високопоставена богиня, за което досега не бил се погрижил. А обществото на боговете не бивало да изпадне в положението в бъдеще да бъде ръководено от богове с по-низше потекло; генеалогията се считала за водеща на политическо ниво.

Освен това само преки потомци на владетеля на свещената земя *Египет* трябвало да стават царе на останалите цивилизовани земи, защото единствено чистият ген, съхраняващ най-добрите способности и дарби на *Божествената династия (Светото семейство)*, можел да се справи с нелеката задача да управлява света. По този начин владетелят на свещената земя *Египет* се явявал и господар на тогавашната цивилизация.

Воден от такива съображения, *Съветът* решил да даде на Хор целия *Египет* (сн. 12), а Сет трябвало да доживее старините си в *Азия*, вероятно в *Анатолия* – едно от бившите му владения. Ето окончателното решение по *папируса на Хунефер*:

“Хор тържествува в присъствието на цялото общество на боговете. Дадена му е властта над света.

Тронът на бог Геб [Кронос/Ра – б. В.Й.] му е присъден, наред с титлата, установена от бог Шу [Хелиос I/Ра – б. В.Й.].

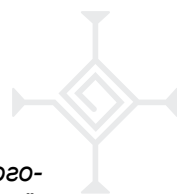
... [решението – б. В.Й.] е узаконено с укази [пазеци се – б. З.С.] в архива. То беше написано върху метална плочка, по заповед на твоя баща Пта...

Боговете небесни [духовете, обитаващи *Дуат* – б. В.Й.] и боговете земни [живите, обитаващи *Ат* – б. В.Й.] са на услугите на твоя син Хор. Те го следват в залата на указите. Той ще ги управлява.”

/по **З. Сичин**. Войните на боговете и хората..., с. 52/.

Снимка 12. Възцаряването на Дионис/Хор. Детронираният негов чичо Хадес/Сет, в ипостазата му на Собек (маскиран с крокодилска глава), държащ пастирски жезъл, наблюдава как съпругата му Персефона/Нефтида и майката на Хор Изида му поставят двойната корона на Египет и на целия свят. Релеф от Двойния храм на Собек и Хор в Ком Омбо, Южен Египет. Фото Елисавета Александрова-Зангелми.

Според друга версия, съхранена в “Книга на мъртвите”, *Съветът на боговете* бил предвождан от бог Тот, жрец и “Велик учител на магическото знание”, който съумял да помири Хор и Сет и да преустанови войната:

“О, Тот, ти, който подкрепи Озирис
против неприятелите му...
Пред всички богове и пред богините,
пред боговете страшни на Хелиопол [*Великата девятка* – б. В.Й.],
в нощта на битките в Джеду [град в делтата на *Нил* – б. В.Й.]
и поражението на духовете зли [Сет и неговите войни – б. В.Й.],
в нощта когато Джед изправи се в Летопол [град *Бут*? – б. В.Й.]...
в нощта на възвеличаване на Хор в правата на наследник
върху владенията на татко му Озирис в Рехти [*Египет* – б. В.Й.]...
в края на нощта, когато Хор сразява противниците си.
Наистина, велик е Хор!
Зарадвани са двата хоризонта на небето [*Северен и Южен Египет* – б.
В.Й.],
изпълнено с доволство е сърцето на Озирис... О, Тот!...”
/Книга на мъртвите на древните египтяни. Прев. от фр. ез. **Йордан Ватев**. С., 1994, глава 20/.

Версията от “Книга на мъртвите” се споделя от Плутарх, който пише: “Тифон [Хадес/Сет – б.а.] обвинявал Хор, че е незаконно дете, но с помощта на Хермес [Тот – б. В.Й.] Хор бил признат за законен от боговете, а Тифон бил победен в две други битки.” /**За Изид** и **Озирис**, 19/.

Великата победа на родоначалника на *трако-българите* Дионис/Хор (*Орела/Сокола*) над Хадес/Сет (*Змията*) е символично загатната върху някои от монетите на тракийските царе, украсени с популярния иконографски образ “орел държи змия” /вж. сн. 23 към статията “Потомците на Посейдон, Зевс и Хадес в Тракия”. – списание “Горгони”, кн. 3, 2019/. Ще отбележим, че в индийската митология със змия в човката е изобразяван царят на птиците „Гаруда“. По подобен сюжет е изработен сребърният орел с драконови шипове на българския кан Аспарух, който е уловил змията с крак (сн. 13; 14).

Майката на Хор Изид, като майка на господаря на света, започнала да носи особена корона, изобразяваща трон и получила още едно определително име – *Аусет* (“Тронна”).

Снимки 13, 14. Сребърният орел на българския кан Аспарух, върху гърдите на който е написано името му “Еспор”, четено в кръг отдясно-наляво, а от най-ниската точка на кръга – нагоре. **Ел.** публикация: <http://apollon.blog.bg/izkustvo/2010/07/11/orelyt-na-asparuh.575354/>.

В края на военните действия активно се намесила майката на Хор Изида, а липсва майката на Мемфида – Нефтида, съпруга на Сет и вярна приятелка на Изида. Явно в този исторически момент Нефтида не е била между живите, а също и в приказката майката на Снежанка – добрата кралица – починала преди дъщеря ѝ да се замоми.

Освен това, в мирни условия и в присъствието на краля Сет, втората кралица, злата мащеха Лилит, не би посмяла да прогони принцеса Мемфида/Снежанка от двореца на баща ѝ. Удобен момент за това е именно войната, когато Сет и верните му хора са били изцяло ангажирани в бойните действия из цял Египет. Тогава Лилит е видяла възможност да се разправи с онази, която възпрепятства пътя ѝ, както и на нейните деца, към властта. Лилит наредила на горския пазач да убие принцесата, но той проявил милост или пък разум да не извърши това злокобно деяние и я пуснал да се скрие в свещената гора.

Разбира се, Лилит се постарала да изпълни докрай своите намерения, бързайки да превари завръщането на мъжа си Сет. Но не посмяла да убие девойката, а само я приспала дълбоко. Така, ако я открият и посочат като виновница за случилото се, тя би могла да измисли нещо в свое оправдание. Дори такава вещица като Лилит се страхувала твърде много от Сет, защото Сет в онова време бил олицетворение на най-голямото зло в света, поради което се превърнал с времето в прототип на Сатаната.

Освободилият се от тежобата на войната Хор, щом научил за изчезването на принцесата, бързо я открил, съживил и се оженил за нея, и това е щастливият край на приказката. Той навярно би наказал заслужено злата вещица Лилит,

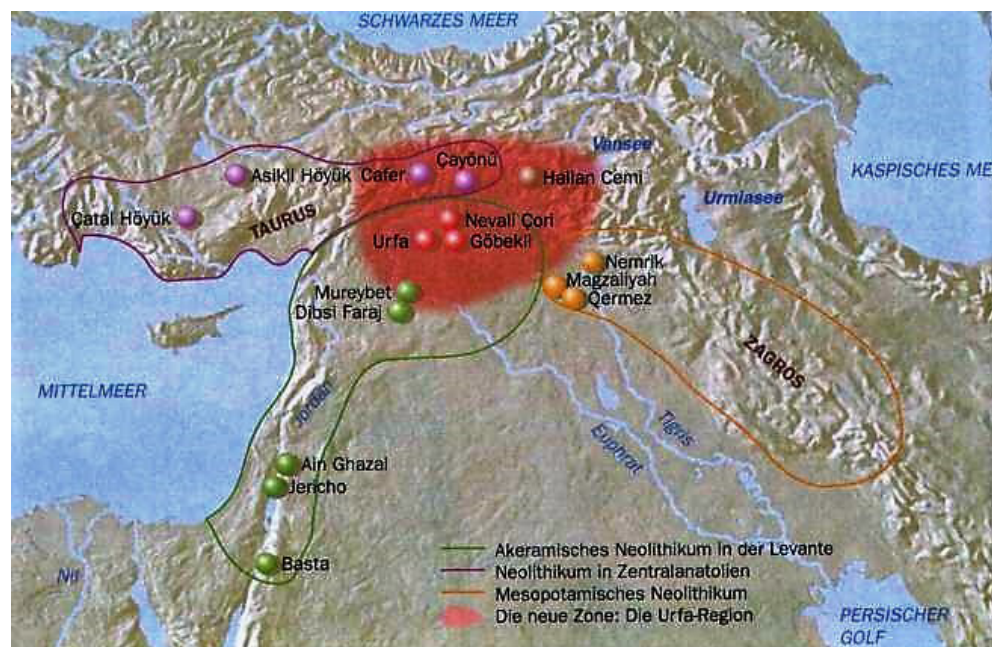

ако тя нямаше статута на съпруга на Сет. Така че Сет и Лилит били оставени да се оттеглят в изгнание.

Както видяхме от гореприведените текстове, *Съветът на боговете* отнел правомощията на Сет и избрал Хор за следващ владетел на света. Така справедливостта е възстановена: добрият бог Хор, син на Озирис, възвърнал хармонията в божественото общество. На Хор и Мемфида предстояло да родят достойни и градивни потомци, които да гарантират спазването на божествения закон и морал, проявявайки нетърпимост към насилието и лъжата в разнообразните им форми.

VI. ГРИЖИТЕ НА ХОР И МЕМФИДА ЗА ПОПУЛАЦИЯТА НА АДАМ И ЕВА В РАЯ. ЦИВИЛИЗАЦИОННИЯТ ПОХОД НА ХОР ПО-СВЕТА

В книжка втора на списание „Горгони“ разгледахме шумерски и египетски текстове, които съдържат данни за целенасочената и системна цивилизаторска дейност на божествените лидери Енлил/Ел/Кронос и Енки/Еа/Япет през XII и XI хилядолетия пр.Хр., състояща се в селекция на първите зърнени култури (еднозърнест и двузърнест лимец) и първото домашно животно, сътворение на първите хора (по образ и подобие на боговете) и въдворяването им в *Едем* (сн. 15).

Снимка 15. Карта на Анатолия, Левант и Месопотамия. В зоната на изворите на реките Тигър и Ефрат, югоизточно от планината Таурус, са позиционирани (в червената зона) епипалеолитните обекти Гьобекли тепе, Урфа и Невалъ Чори (XII-VIII хил.пр.Хр.). Северозападно, по хребета на Таурус, са разположени няколко обекта – Чатал Хююк, Асикли Хююк, Кафер и Чайюню, – които са възникнали едно хилядолетие по-късно.

И други божества се включили в тази кампания. Например биопроизводството на новите същества било организирано и осъществено от съпругата на Енлил/Кронос – Нинмах/Нинти/Нинхурсаг, известна още като Нут/Суд/Рея, – както и от четирнадесет „богини на раждането“. След време, когато популацията на хората навлязла в зряла и работна възраст, тежестта на нейното обучение и възпитание легнала върху синовете на Енлил/Кронос. Този процес заел изцяло X и IX хилядолетия пр.Хр. Нинурта/Зевс-Амон/Имен предал на една част от хората (именците) технологията на земеделския отрасъл, а Нанар-Син/Посейдон посветил друга част от хората (синдите) в тайните на скотовъдния отрасъл.

/В. Йорданов. Заселването на Тракия през VII хилядолетие пр.Хр. – списание „Горгони“, кн. 2, 2018, с. 115-168/.

През VIII и VII хилядолетия пр.Хр. благородното дело на гореспоменатите богове било продължено от Дионис/Хор (Колад) и съпругата му Лизианаса/Мемфида (Снежанка): новата раса на хората трябвало да бъде култивирана в нормите на божествения закон, за да може да изгради своята цивилизация. Разбира се, безрезервно им помагали Аполон, Хермес/Тот, Якхос/Анубис, Атина/Анат и Хефест, както и техните потомци. Така например синовете на бога-ковач Хефест и на съпругата му Кабири (дъщеря на Посейдоновия син Протей) – осемте Кабири – поставили основите на минния и металообработващия отрасли: рударство, металургия, ковачество. Но това се случило вече в *Тракия*, където хората мигрирали в края на VII и началото на VI хилядолетие пр.Хр., поради влошаване на климата в *Южна Анатолия*.

Освен това единият от Кабирите, а именно Музей, проявил ясновидски способности. Неговите книги с прорицания за бъдещето били много ценени и търсени почти до Христово време. Друг деец на култа бил Евмолп, първородният син на Музей и Хиона (дъщеря на Борей и Орития, която пък била дъщеря на Ерехтей и внучка на богиня Атина). Евмолп се оженил за Дайра, дъщеря на Ендий/Якхос, познат в *Египет* под името Анубис (син на Озирис/Зевс и Нефтида/Персефона). Евмолп и Дайра родили Елевзин, основавайки на негово име град *Елевзина* в *Атика*, *Елада*. Когато Елевзин израснал и възмъжал, тримата учредили *Елевзинските мистерии* в чест на Деметра, Персефона и Якхос – един култ, посветен на земеделието и въобще на вегетацията на растенията. В същото време Евмолп, заедно с другия си син Исмар, царувал в *Тракия*.

Митологията е съхранила сведения и за Силен, син на Хермес, като придружител и възпитател на Дионис/Бакхус в детските и юношеските му години, прекарани в *Тракия*. По-късно на Силен било възложено да пази розовите градини на Зевс и лозята на Бакхус в *Южна Тракия* и *Македония*. **/Херодот.** История, кн. VIII, 138/.

За управлението на Хор в административен аспект не се знае почти нищо. Диодор (~90-35 г. пр.Хр.), наричайки Хор “Озирис..., син на Зевс, и името му сред елините било Дионис”, е записал сведения за края на това управление:

“17. За Озирис [т.е. Дионис/Хор – б. В.Й.] казват, че, понеже бил благодарен и обичал славата, събрал голяма армия и възнамерявал да обиколи цялата обитавана земя и да научи човешкия род да седи лози и да сее плода на житото и ечемика, защото предполагал, че ако прекрати дивашкия живот на хората и ги накара да преминат към цивилизован живот, ще получи безсмъртна слава заради големината на това благодеяние. Така и станало, защото не само тези, които по онова време получили този дар, ами и всички останали след тях поради радостта от откритите нови храни са почитали хората, които са ги въвели, като най-светли богове.

Твърдят, че след като Озирис [т.е. Хор – б. В.Й.] уредил нещата в Египет и предал цялата власт на жена си [т.е. на майка си – б.В.Й.] Изида, като сложил до нея за съветник Хермес, който се отличавал по разсъдливостта си от другите му приятели, и поставил като военачалник на цялата си страна Херакъл [зад това име се крие самият Хор; значи той запазил военното ръководство за самия себе си – б. В.Й.], който бил от подходящо потекло и притежавал чудна храброст и телесна сила, а за управители назначил Бузирис [негов внук от дъщеря му Лизианаса II – б. В.Й.] в земите, които са откъм Финикия и в районите откъм морето [*Леванта и Долен Египет* – б. В.Й.], а в тези, които са към Етиопия и Либия сложил Антей [внукът му Бел от дъщеря му Либия – б. В.Й.], сам той напуснал Египет с войската си и тръгнал на поход, вземайки със себе си и брат си, когото елините наричат Аполон [Аполон е полубрат на Хор – б. В.Й.]...

18. Разказват, че заедно с Озирис [Хор – б. В.Й.] тръгнали на поход двамата му синове Анубис [полубрат на Хор – б. В.Й.] и Македон [явно друго превъплъщение на Хор], които се отличавали с храбростта си. И двамата използвали отличителните оръжия на определени животни, които приличали на тях заради храбростта си – Анубис бил наметнат с кучешка кожа, а Македон – с предната част от кожата на вълк [*вълкът Бури, барсът, пантерата, пумата* и др., били зооморфни образи на Хор; в кн. IV, IV-4 Диодор пише: „По време на война Дионис обличал за битка войнски доспехи и кожа на пантера.“ – б. В.Й.]...

Озирис взел на похода и Пан [син на Хермес/Тот – б. В.Й.]... Последвали го и хора, опитни в земеделието, като Марон по отношение на саденето на лози и Триптолем за сеенето и цялата работа около житото... Докато бил в Етиопия, казват при него бил доведен народът на сатирите, за които се твърди, че имат коса на бедрата. Озирис обичал да се смее и се радвал на музиката и танците; поради това и повел множество музиканти, сред които имало девет девойки, които можели да пеят и били обучени и в други изкуства и които елините наричат Музи [дъщери на Зевс и Мнемозина – б. В.Й.]; казват, че техен водач бил Аполон, поради което го и наричат Музагет – Водач на музите. Що се отнася до сатирите, те били взети във войската, тъй като били склонни към танци, музика и всякакво забавление и развлечение, а Озирис не бил воинствен и не се подлагал на битки и опасности, тъй като всички народи го приемали като бог поради неговите благодеяния. В Етиопия той научил хората на земеделие,

основал достойни за споменаване градове и оставил хора, които да се грижат за страната и да събират данъци...

Когато Озирис пристигнал при границите на Етиопия, той обхванал реката от двете страни с насипи, за да може като придойде да не заблация страната без никаква полза, ами чрез построени порти течението да се пуска леко, според колкото има нужда [чрез саваци, по напоителни канали – б. В.Й.]. След това той преминал през Арабия покрай Червеното море чак до Индия и до края на обитаваната земя. Основал и не малко градове в Индия...

20. Той се занимавал и с лов на слонове и оставил навсякъде стели от своя поход. Обиколил и останалите народи в Азия и преминал през Хелеспонта в Европа. В Тракия убил Ликург [най-малкия син на Борей и Оретия – б. В.Й.], царя на варварите, който се противопоставял на делата му, и оставил стария вече Марон да наблюдава как се сади [лозе – б. В.Й.] в тази страна и го накарал да основе град на свое име, който се нарича Маронея. Оставил сина си Македон за цар на областта, наречена на негово име Македония, а на Триптолем поверил земеделието в Атика... Като се върнал в Египет, донесъл със себе си най-хубавите дарове отвсякъде и поради големината на благодеянията си с общо съгласие получил безсмъртие и почит, равна на божествената. След това от хората преминал към боговете и получил от Изиди и Хермес жертви и други най-велики почести. Те въвели и мистерии и установили много тайни ритуали, увеличавайки така силата на бога.”

/Диодор Сицилийски. Историческая библиотека, I, 17-20. Перевод, статъя, коментари и указател О. П. Цибенко. На сайте Античная литература: <http://ancientrome.ru/antlitrr/diodoros/index.htm/>.

Относно великия поход на бога, Диодор несъмнено е ползвал древни извори. Няколко века преди него драматургът Еврипид (485-406 г. пр.Хр.), който е имал достъп до още по-стари текстове, също споменава за благотворната дейност на Дионис в Азия – в няколко стиха на пролога към трагедията „Вакханките“ /стих 14-19. – В изданието: **Еврипид.** Вакханките. – В: Антични трагедии. Превод в стихове Александър Ничев. С., Изд. "Народна култура", 1977, с. 325-377/.

Като коментар на горния обширен цитат от Диодор, ще кажем, че Дионис/Хор научил “човешкия род да сади лози и да сее плода на житото и ечемика”, не за “безсмъртна слава”, а защото като бог-пастир се чувствал длъжен да се грижи за своето стадо. Хората, които получили от бога даром възможността да се изхранват пълноценно с култивирани растения, селектирани от боговете така, че да съдържат в себе си необходимите хранителни вещества, витамини и минерали, започнали ритуално да дават в храмовете приноси от своето земеделско и скотовъдно производство. Това били поетапно първите къпнове, първите зърна, първите ябълки, грозде и прочие плодове, както и първородните чеда на домашните животни.

Дарена от боговете, реколтата им принадлежи по право, а освен това като божествено творение е свещена. Чрез дребни приноси тя се десакрализира и освобождавала за употреба като храна. /История на религиите, т. II, с. 57, 58/.

Латинските названия на някои култури и термини, свързани с храни и хранене, са запечатали приноса на бог Хор в тази област: *oryza* – “ориз”, *hordeum* – „ечемик”, *horreum* – „житница”/”хамбар”, *hortulus* – „градинка”, *hortus* – „градина”/”прен. „зеленчук”, *hortensis/hortulanus* – „градински”/”градинар”, *hortensia* – “зеленчук”, *panicum* – “диво просо”, *panis* или *pane* – “хляб”, *panificium* – “правене на хляб”, *panarium* – “кошница за хляб”. Елински термини: *хортари* (хортари) – “трева”/”зеленина”/”сено”, *хортарико* (хортарико) – “зеленчуци”/”зарзават”, *хортасма* (хортасма) – “пресищане”, *хортастикос* (хортастикос) – който засища/обилен, *хортатос* (хортатос) – сит.

Цивилизационният поход на Хор, след 300-годишното му царуване в *Египет*, обяснява неговото странно оттегляне от престола когато бил на върха на славата си и в добро здраве. Този поход обяснява и приемането на короната, още докато Хор е жив, от полубрата му Хермес/Тот в *Египет* и от полубрата му Анубис/Зиусутра в *Етиопия* и *Месопотамия*. Впрочем жреческо-научно-книжовният уклон на управлението на Тот бил в резултат именно на тази ситуация, че Хор е споделил властта с него, запазвайки обаче за себе си решенията по военните въпроси и свързаните със световната политика.

Свитата сатири, които придружавали Дионис в похода, са споменати поименно в съчинението на Нон Панополитански (IV – нач. на V в.) „Деянията на Дионис“ /X, 400,401,427; XI, 121; XII, 98,191; XIV, 100-114; XVIII, 315-318; XIX, 200; XXX, 135; XXXVI, 291. – В изданието: **Нонн Панополитанский**. Деяния Диониса. Пер. Ю. А. Голубца. Вступ. ст. А. В. Захаровой. СПб: “Алетейя”, 1997/: Астрей, Ламис, Леней, Ленобий, Лик, Марон, Напей, Орест, Ойстър, Пемений, Петрей, Пилай, Проним, Скиртос, Терей, Тереспонд, Тиас, Флегрей, Хемон, Хюбикер. Половината от тях са синове на Борей, Хермес и Силен – обитатели на *Тракия*, – освен това имената им са тракийски, следователно сатирите са тръгнали от *Тракия*, а не от *Етиопия*, както пише Диодор (вж. по-горе).

Богът достигнал “чак до Индия и до края на обитаваната земя. Основал и не малко градове в Индия...” Сетне “обиколил и останалите народи в Азия...” Големият тогавашен отзвук на тези събития ги е запечатал в местната индийска традиция.

Луций Флавий Ариан (89-175 г.) е събрал легендите за дейността на бог Дионис в *Индия*. Ще ги приведем изчерпателно:

„1. (4) Нисейците не са индийско племе, но произхождат от онези, които са пристигнали в индийската земя заедно с Дионис; може би това са потомците на онези елини, които се оказали неспособни за война и не са могли да участват в сраженията, водени от Дионис срещу индийците; (5) а може би Дионис е заселил тук местни жители по тяхната добра воля, заедно с тези елини, и нарекъл тази страна нисейска в памет на планината Ниса, а самия град назовал Ниса.“/Ариан [Луций Ариан]. Описание Индии [Indike]. Дополнение к „Поход Александра Великого“ [Anabasis

Aleksandru]. Перевод С.П.Кондратьев. – В: Вестник древней истории, № 2, 1940, с. 230-263./.

„5. (8) Има много предания, че още преди Александър [Македонски – б.В.Й.] на поход в Индия е ходил Дионис и е покорил индийците. За Херакъл такива легенди няма толкова много. (9) Добро свидетелство за похода на Дионис се явява град Ниса, планината Мерос („Бедрото“) и това, че на тази планина расте бръшлян, и че самите индийци влизат в бой под звуците на тимпани и кимвали, и че облеклото им е пъстро, също както на вакханките на Дионис. (10)... Македонците назовавали Парапамис [Хиндукуш – б.В.Й.] Кавказ, въпреки че той няма никакво отношение към истинския Кавказ. (11) Откривайки в Парапамиските планини някаква пещера, те заявили, че това е пещерата на титана Прометей, в която той бил прикован за похищението на огъня. (12) Освен това, виждайки че сибите – едно от индийските племена – се обличат в кожи на животни, те започнали да говорят, че тези сиби са се съхранили като потомци от войската на Херакъл; та нали сибите още носят тояга и дамгосват бикове със знак тояга; и това, по мнението на македонците, те правят в памет на кривака на Херакъл. (13) Ако всичко това се струва правдоподобно на някого, то тук става дума за някакъв друг Херакъл – не за тиванския, а или за тирския, или за египетския...“ /пак там/.

В края на цитата Луций Ариан уточнява, във връзка с историческия контекст, че не става дума за Херакъл (Алкей), роден в град *Тива, Беотия*, от Амфитрион и Алкмена, а за Херакъл, почитан в град *Тир, Финикия*, или за египетския Херу, т.е. за бог Хор.

Според Херодот е имало двама Херакловци: древният е египетският бог Хор, а по-късният – смъртният Алкей. Диодор наброява трима Херакловци, а Цицерон – шест. Очевидно описаният по-горе герой е най-древният Херакъл – бог Дионис/Хор.

„7. (2) По думите на Мегастен [~350~290 г. пр.Хр. – б. В.Й.], в древността индийците били неуседнали, подобно на скитите, незанимаващи се със земеделие, които на каруци пребивават временно ту в една, ту в друга част на Скития, не строят градове и не почитат боговете в храмове; (3) така и индийците нямали нито градове, нито храмове, съоръжени за поклонение на боговете; те се обличали в кожите на дивите животни, които им се удавало да убият, хранели се с меката кора на дърветата; на езика на индийците тези дървета се наричат „тала“ [вид палма – б.В.Й.], и плодовете им растат като на финиковите палми – по върховете, на грудки. (4) Те се хранели със суровото месо на дивите животни, които им се удавало да уловят, докато в земята на индийците не дошъл Дионис. (5) Когато Дионис пристигнал тук и победил индийците, той им построил градове и за тези градове издал закони; той дал на индийците, както и на елините, вино, и ги научил да засяват земята, давайки им семена, (6) или затова, че тук не е дошъл Триптолем, когато той бил изпратен от Деметра да засее земята, или затова, че преди Триптолем този Дионис, който и

да е бил той, е пристигнал в земята на индийците и им дал семената на културните растения; (7) Дионис пръв впрегнал бикове в плуг, превърнал болшинството индийци от неуседнали в земеделци и ги въоръжил с военно оръжие. (8) Дионис ги научил да се кланят на боговете, както на другите, така и особено на него, играейки на тимпани и кимвали, и ги научил на танца на сатирите, наричан от гърците кордак. (9) Той ги научил да носят дълги коси в чест на боговете и да ги украсяват с превръзки, и да се обмазват с благовонни масла. Затова даже в битката срещу Александър индийците марширували под звуците на кимвали и тимпани.“
/пак там/.

„8. (1) Излизайки от Индия, след като там устроил всичко, Дионис поставил за цар на тази страна един от своите другари – Спатемба [Ману? – б. В.Й.], – посветен във вакхическите тайни повече от другите. Когато Спатемба умрял, царската власт преминала към неговия син Будия. (2) Бащата царувал над индийците петдесет и две години, а синът – двадесет години; след това царската власт наследил неговият син Крадева. (3) И след това, дълго време, по реда на наследяване, царската власт преминавала от баща на син. Когато прякото наследяване се прекратявало, за цар на индийците бил избран най-добрият по нравствени качества и знатност. (4) Херакъл, който, по преданията, е пристигнал в страната на индийците, самите индийци наричат „роденият от земята“. (5) Този Херакъл го почитат особено сурасените, индийско племе, в земята на което има два големи града – Метора и Клейсобора; през тяхната област протича съдоходната река Йобарес. (6) По думите на Мегастен, самите индийци разказват, че оръжието и облеклото на този Херакъл били същите като на тиванския; той имал в Индия огромно количество синове, бидейки женен за много жени; дъщеря му се родила само една. (7) Името на тази дъщеря било Пандея; страната, където се родила и властта над която ѝ връчил Херакъл, се нарича Пандея – по името на девойката. Тя получила от баща си 50 слона, 4 000 конника и 130 000 пехотинци. (8) Ето какво още разказват за Херакъл другите индийци: когато той обходил цялата земя и всички морета, и унищожил всички отровни и вредни зверове, каквито имало, той намерил в морето женско украшение (бисер). (9) ... „Морска маргарита“, както го наричат индийците на своя език.“
/пак там/.

Предполагаме, че основателят на династията Спатемба се е обявил за син на бога, приемайки ипостазата на почитания в *Индия* свещен слон *Ганеша*.

Според индийските легенди в град *Метора* се е подвизавал *Кришна* Krishna. За *Пандея* (Пан-дея) са писали **Диодор**, II, 38; **Полиен**, I, 3, 4; **Плиний**, VII, 22. Индийските предания разказват за могъща династия *Пандава* Pandava (Пан-дава), която свързват с *Кришна*. Имената Пан-дея/Пан-дава се разчитат: „Богиня Пан“ или „Богинята на Пан“.

„9. ... (9) От Дионис до Сандракота индийците наброяват 153-ма царе, за 6 042 години; в течение на това време те били свободни три пъти

... [пропуск в текста – б. В.Й.], вторично – 300 години, трети път – 120 години; (10) Дионис бил по-древен от Херакъл [т.е. от Алкей, синът на Амфитрион и Алкмена, който живял през XIV век пр.Хр. – б. В.Й.] с петнадесет поколения, както говорят индийците; никой друг не бил нападал Индия...“ /пак там/.

Азиатските владетелски династии, също произхождащи от бог Дионис/Хор, са поддържали във времето неговата култова доктрина и храмово строителство. В *Средна и Южна Азия* и по островите на *Индийския океан* има много храмове, посветени на този бог-родоначалник, трансформирани при настъпването на будизма. Тук ще споменем само един от тях – *Боробудур*, на о. *Ява, Индонезия*.

Боробудур, смятан за най-големия будистки храм, е построен едва през втората половина на VIII в. от династията Сайлендра, но неговото име и архитектурен план са взети от древни разрушени храмове. Представлява каменна пирамида със страна 118 м., съставена от девет тераси – долните шест квадратни, а горните три кръгли. Върхът завършва с голяма камбановидна ступа – “Светинята на лотоса”, увенчана с фалически стълб. Тя е заобиколена от три кръга малки ажурни ступи – общо 72, подредени по перифериите на трите горни кръгли тераси (сн. 16, 17). В ступите има статуи на Буда в седнало положение. /<http://www.argumenti.org/stories.php?story=0807256622553/>.

Снимка 16. Боробудур сред яванската джунгла. Панорамна снимка.

Снимка 17. Боробудур: трите най-горни тераси с камбановидни ажурни ступи; на втори план, централно, главната ступа „Светинята на лотоса“.

В хоризонтален план (гледан отгоре) *Боробудур* има вид на мащабна мандала, а във вертикален план (гледан отстрани) се разкрива като модел на будистката вселена *Махаяна*. Нейните три сфери на пребиваване (нива) са представени архитектурно всяка с по три етажа на съоръжението. Най-долу чрез три квадратни тераси е *Каматхату* – свят (или дом) на чувственост и страсти; по-горе чрез още три квадратни тераси е *Рупадхату* – свят на форми (материя); най-горе е *Арупадхату* – свят на безформие (духовни еманации). Прличава връзката с по-древната традиция на хиндуизма, а именно с идеята за *Тримурти*, съответно разрушителя Шива, пазителя Вишну, създателя Брахма. Може да се направи аналогия още и с ада, земния и небесния светове.

Кръговете, вписани в квадрати, какъвто е планът на това съоръжение, отразяват идеята за душата (символизирана от кръг, сфера), затворена в триизмерно биологично тяло или жива материя (символизирани от квадрат, правоъгълник). Такива са плановете на действащите храмове в миналото и днес – православни, католически, синагоги и пр., куполите на които са вписани в триизмерни пространствени конструкции. Куполите, били те полусфери или конуси, изглежда способстват душите човешки да се свързват енергийно със своя творец.

Българският кръстокуполен вариант е по-специфичен с това, че в квадратния архитектурен план на храма е вписан кръст, който изпълва целия вътрешен въздушен обем – от пода до тавана, на който кръстът е оформен арковидно. В центъра на кръста е поставен неголям купол, завършващ целия ансамбъл. Преди и по Христово време *Тракия* е била осеяна с *кръстокуполни храмове*.

При управлението на Константин Велики тези езически храмове били преустроени в християнски.

В началото на X в., при управлението на Симеон Велики, в столицата на България гр. Преслав („Пръв по слава“, т.е. седалище на канас/княз) е издигната *Златната църква*, която запазила езическата архитектурна традиция в условията на християнството. Днес са съхранени само две кръстополни църкви: в *Земенския манастир* “Св. Йоан Богослов”, строена през XI в. (сн. 18); и в археологическия резерват *Царевград Търнов* – “Св. Петър и Павел” (XIII в.).

Снимка 18. Кръстополната църква “Св. Йоан Богослов” в Земенския манастир (XI в.). Фото автора.

Идейните планове на пирамидите в *Египет* и реалните планове на херооните, покрити с могили в *Тракия*, са съставени на обратен принцип – квадрати, вписани в кръгове. Т.е. материята, мъртвото тяло, е погребвано в триизмерна гробница или хероон с квадратна основа, чийто таван неизменно е купол или полуцилиндричен свод. Класически пример е гробницата на масагетски владетел под *Гинина могила*, край с. *Свещари*, *Исперихско* (VI в. пр.Хр.).

Помещението с кубична или паралелепипедна форма представлява сърцевината на конусовидната могила с кръгла основа. Куполният таван помагал на душата на починалия да премине през фунията на коничния връх-утроба към небесната сфера и *Дуат* – света на душите.

Не е в разрез с канона на *Слънчевия култ* погребалните камери в могилените гробници да копират контура на могилата и да имат обемната форма на цилиндър с купол отгоре, тип “кошер”, “камбана” (толос): такива са *Голяма арсеналка* с гробница-хероон в нея при с. *Шейново*, *Казанлъшко*, използвана за свещенодействия от VI в. пр.Хр. до IV в. сл.Хр.; *Четиньова могила* с хероон в нея от V в. пр.Хр. над с. *Старосел*, *Хисарско*; *Казанлъшката гробница* от IV в. пр.Хр.; непроучените две могили с толоси в тях на връх *Барчината* над с. *Гела*, *Смолянско*.

При пирамидите идеята на плана е по-сложна. В тяхната вътрешност също има квадратна или правоъгълна зала, в която да се помести саркофагът с мумията, но конусът на могилата е преминал в пирамида. Този сакрално-пространствен проблем е бил решен като пропорциите на пирамидата се съобразявали така, че тя да се впише в сакралната сфера, яйце, което впрочем важало с пълна сила и за коничните могили. Така бил получен основополагащият ъгъл от 52 градуса при основата, спазен само при трите древни пирамиди от епохата на боговете.

И така, да се върнем към приведенния цитат от Диодор. От него узнаваме какво е било разпределението на държавите между полубратята и първите потомци на Хор. Майка му Изида и полубратът му Тот поели управлението на *Горен Египет* с *Етиопия*. Бузирис, негов внук от дъщеря му Лизианаса II, бил оставен да царува в *Долен Египет* и *Леванта*.

Антеи или Бел, негов внук от дъщеря му Либия, взел страната *Либия*, която сетне предал на сина си Данай; после дейният Бел завзел *Месопотамия*, установил се на р. *Ефрат*, където основал гр. *Вавилон*, там “назначил жреци, подобни на тези в Египет, освободени от данъци и от всякаква работа в полза на държавата, които вавилоняните наричат халдеи и които извършвали наблюдения на звездите, подражавайки на египетските жреци, учени и астролози”. /Диодор. Историческа библиотека, I, 28/.

Приятеля си Марон (Харопс) Дионис/Хор поставил на мястото на жестокия Ликург в *Тракия*. Град *Маронея*, прочут с лозята и вината си, станал столица на племето кикони. На сина си (според Диодор) Македон Хор предложил страната, която била наречена на неговото име *Македония*. Всъщност под това Хорово име са властвали първи над тази страна неофициалните му синове Пиерей и Аматий. От техните лични имена са възникнали древните топоними *Пиерия* и *Аматия*. Македон намятал главата и кожата на вълка Бури (превъплъщение и тотем Хор), изобразяван сетне на щитовете на македонските хоплити (сн. 19).

Снимка 19. Оловно-калаен модел на македонски тежковъоръжен пехотинец (хоплит). Още от времето на отца си Македон македонските войни са имали за свой боен тотем непобедимия вълк Бури, една от ипостазите на бог Дионис/Хор/Хурса.

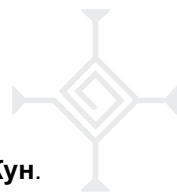
кова убийство било извършено или поръчано от Бел и сина му Египт, защото именно последният се възцарил в *Египет*. Така потомците на Ливия, родени в нейната страна *Либия*, овладели стария свят, недопускайки в него потомците на Лизианаса II, родени в *Азия*.

Пак от митологията разбираме, че Триптолем е минал и през *Скития*, където дал семена на скитския цар Линх и го научил на земеделие. Следователно експедицията на Хор, на връщане към *Европа* е прекосила *Скития*.

Приятеля си Триптолем Хор оставил в *Атика* (гр. *Елевзина*). Накрая ще споменем неотбелязания в този източник полубрат на Хор Аргос I (син на Зевс и Ниоба), който получил източната част на *Пелопонес*, наречена по негово име *Аргонида*. Пеласг, също син на Зевс и Ниоба, и полубрат на Хор, владее тогава гр. *Атина*, а многобройните му потомци царували в полисите на цяла *Елада*, включително областта *Тесалия* (наречена на сина му Тесал) и още по на север – планината *Пеласгица* (*Беласица*).

Припомняме, че синовете на Хорвата дъщеря Лизианаса II (Аби Байгул) и възрастния Посейдон са били двама: Иджик, който основал империята Хон ("Синове на Слънцето") и властвал над цяла *Азия*, и Лаиш, който се върнал при дядо си Хор и получил във владение *Долен Египет* и *Леванта* под името Бузирис. Предполагаме, че именно пристигането на Лаиш/Бузирис от *Азия* и разказите му за тамшните диви, изостанали и гладни народи, са послужили като повод за Хор да организира благородната си мисия, включително научаването им на земеделие – отглеждане на основните хранителни култури жито, ечемик и изобретените от Хор ориз, просо и лоза.

Според митологията Бузирис бил убит от Херакъл /**Н. А. Кун**. Старогръцки легенди и митове. Прев. Н. Мънков. С., Изд. "Наука и изкуство", 1967, с. 152/, версия твърде наивно нагласена, за да е истина, както отбелязват някои антични автори (напр. Херодот). По-скоро та-

Става ясно, че Триптолем е царувал в гр. *Елевзин*, област *Атика* /Н. Кун. Старогръцки легенди..., с. 64/. Всъщност това бил родният му град, властта над който наследил от баща си Келей и майка си Метанера, дъщеря на Амфикион. Доброто дело на Триптолем е упоменато в надписа върху *мраморната стела* от о. *Парос*:

“12... Деметра, пристигайки в Атина, дала [първата] реколта и било извършено първото преораване по указанията на Триптолем, сина на Келей и Нера...

13... Триптолем събрал посятата от него реколта в Рария, наречена Елевзина, ... когато в Атина бил цар Ерехтей [син на Пандион I, който бил син на Ерехтон, който пък бил син на Атина и Хефест – б. В.Й.]”

[/http://ald-bg.narod.ru/biblioteka/anticni/Marmor_Parium/IzgCast.htm/](http://ald-bg.narod.ru/biblioteka/anticni/Marmor_Parium/IzgCast.htm/).

По време на пионерските опити за организиране на земеделския отрасъл боговете разбрали, че няма да се мине само с технологията за зърнопроизводство – засяване, поливане, жътва, отделяне на част от семето и подготовката му за следващия цикъл. Всяка култура изисквала своя територия с оглед да се избегне кръстосване и изгубване на свойствените ѝ ценни качества, плод на трудна и внимателна селекция. Освен това трябвало да се обособят участъците на различните земеделци.

За оформяне на земеделските парцели послужил опитът от планирането на храмовите комплекси и селищата на *расата*. Макар и касаещ родитбата при растения, това бил сътворителен процес, и като свещен акт той изисквал спазване на култовите норми. Нивите трябвало да имат определена форма, размер и ориентация спрямо посоките на света, за да изпитват благотворно въздействие от слънцето и звездите.

Податки по коментирания въпрос има в трактат на Цицерон за гадаенето, възпроизвеждащ текст от *етруски libri* (свещени книги). Става дума за среща на един орач от Тарквиния с излязъл от земята *дребен на ръст дух с детско лице, но с посивели коси и голяма мъдрост*. Цяла Етрурия се стекла на мястото. От *малкия дух Таг, внук на Юпитер*, хората научили основните правила на етруската дисциплина. Спътницата на *Таг*, пророчицата *Вегоя* или *Бегоя*, разкрила на хората изкуството да се тълкува мълнията (*ars fulguratoria*), но им дала *ценни познания за землемерството* – правилното разделение и ориентиране на земите, строителните терени и градоустройството, наподобяващо шахматна дъска.

Етруските разполагали с *Libri Vegoici* (“книги на Вегоя”), които Цицероновият съвременник Тарквиний Присций превел на латински (I в. пр.Хр.), но от които са оцелели едва няколко откъса. **/История на религиите**, т. II, с. 416-418/.

Историята на тези книги е следната. В VI в. пр.Хр. *сибилата* Амалтея, пребиваваща в град *Куме* (пришълка от *Еритрея*; според други от *Вавилон*)

пристигнала в *Рим* и донесла на цар Тарквиний II Горди (534-509 г. пр.Хр.) девет древни свитъка (папируса) с ценно знание за *Слънчевия култ*. Отначало царят показал недоверие към *сибилата* и тя гневно запокитила шест от свитъците в огнището. Тогава Тарквиний се осмелил да поиска останалите три свитъка и ги получил, като веднага наредил да ги преведат на етруски език. Тези именно три свитъка станали впоследствие прочутите *сибилински книги* – *Либри Вегиоци*, – свещените книги на град *Рим*. /Тит Ливий. Историята на Рим от основаването на града. Кн. I. Прев. от лат. Вл. Атанасов. С., 2004, с. 33/.

На протобългарски и старобългарски език името *Таг* означава “кон” или “конник”. То е включено като морфема в сложносъставните царски имена *Спартак* и *Омуртаг* (*Мортагон*). Очевидно добрият мъдър дух е Дионис/Хор, *Тракийският конник*, родоначалникът на тракийските, египетските, финикийските, етруските, латинските, българските (хунските), и прочие царе. Знаем, че Дионис е син на Зевс/Юпитер. Нимфата *Бегоя* не ще да е друга освен Аби *Байгул* (Лизианаса II), една от дъщерите на Дионис – продължителка на неговото дело да помага на хората чрез плодовете на земеделието.

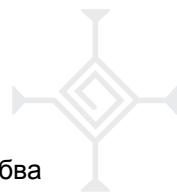
Тъй като *таг* и *кон* са синоними, нека проверим и етимологията на думата *кон*, нейната употреба от различни народи, в разни епохи. Храмовият комплекс в *Карнак, Южен Египет* се състои от три храма: на Зевс-Амон, на Мут (Изида) и на сина им *Хонсу* (Хор). По същото време в *Азия* господствала империята *Хон* на народа *хон* (“Синовете на слънцето”) или *хонор* (“Синовете на слънцето Хор”). В *Америка* *инките* и *маите* се радвали на даровете на добрия бог *Контитики Веракоча*.

Не спираме дотук, а стигаме до VII-VI в. пр.Хр., когато възникнал град *Рим*. Римските царе и жреци, ползвайки старите книги, изградили държавна религия на основата на *Слънчевия култ*. Най-почитани били Юпитер, Юнона, Веста и *Конс* – бог на войните-конници, юрисдикцията и земеделието. В негова чест уреждали през месец август празника *Consualia*. Очевидно *Конс* е идентичен с гореспоменатия *Таг*, който научил хората на земеделие и землемерство. В тази връзка ще споменем архаичната българска дума *синор* (Син-Ор, т.е. „Синът Хор”), с която обозначавали границите на нивите. Думата *закон* явно идва от името *Хонс/Конс* и значи „за Кон[с]”, първия съдия.

В съвременните езици също могат да се видят интересни паралели. Например английската дума *horse* (*Хорс*, т.е. *Хорос*) е аналог на българската *кон*. Ако *кон* = *horse*, в светлината на древната общност на индоевропейското езиково семейство, ще излезе, че *коният*, респективно *Тракийският* или *Хонският конник*, е бил превъплъщение, образ, символ на бог Дионис/Хор. Английската дума *horn*, означаваща “рог” – в анаграма *Гор/Хор*, е свързана пък с козловата ипостаз на бога, напр. в *Capricorn* (“козирог”).

Френската аналогия на *кон* е *cheval*. Морфологията на последната дума се изяснява от сродните *cavalier* (“конник”, “рицар”) и *cavalerie* (“конница”). Любопитното е, че основата *кавал* съдържа думите *кав* = *вак* (*Вакх*) и *Ал* (“бог”), които дават израза “Бог Вакх [Вахх]” или “Бог Кав/Каб [Кабазий/Сабазий]”.

Във връзка с обитаващия орните ниви земен дух *Таг/Конс* отбелязваме интересния паралел с българския обичай за дъжд „Герман” или „Калоян”. Той се

състои в направа на глинена кукла на мъж с голям фалос, която се погребва ритуално в земята /Българска митология. Енциклопедичен речник. Съст. **Анани Стойнев**. С., 1994, с. 84, 85; **Стоян Райчевски**. Календар и обредност в Странджа и Източна Тракия. С., Изд. „Захарий Стоянов“, 2016, С., 2016, с. 233, 234/. Очевидно *Тракийският конник* (Дионис/Хор или Божич/Дажбог) е поредният в божествената йерархия бог-отец, който е поел ролята да опложда поредната богиня-майка – съпругата му Лизианаса /Мемфида, наследила от майка си Персефона/Нефтида земното и подземното царство, т.е. земно-утробно-сътворителната функция. Хор и Мемфида олицетворявали в своята епоха ежегодното подновяване на жизнения цикъл на растенията, животните и хората в обществения и в аграрния аспекти на *Слънчевия култ*. Името *Герман* (Хер-Ман, т.е. „Герой-човек“) най-вероятно е било едно от названията на трако-българския конник или херос.

Сега ще продължим със следващия текст на Диодор относно завършването на маршрута на великия поход:

“... Аз съм цар Озирис [т.е. Хор – б. В.Й.], който предприех поход по цялата земя, чак до необитаваните земи в Индия и до земите на север [*Сибир?* – б. В.Й.], чак до изворите на река Истър [т.е. до *Алпите*, откъдето извира р. *Дунав* – б. В.Й.] и пак до другите части от света до самия Океан [Атлантическия бряг на *Европа* – б. В.Й.]”

/Диодор. Историческа библиотека, I, 27/.

Хилядолетия по-късно хората, които получили от благородния бог Хор хранителните растения, му се отблагодарявали чрез принасяне на първите класове и също на зърно след жътва. Податка за това има в договора от 1249 г. наложен на пруските племена от Тевтонския орден. Едно от изискванията към прусите било: “Да не принасят вече жертви на идола, наречен Курке, който имат обичай да издигат всяка година след събиране на реколтата и почитат като бог...” /**История на религиите**, т. II, с. 292, 293/. Става дума за самостоятелен тотемна стълб на Хор, който в гр. *Киев* бил именуван Хорс (Хорос), а при прусите – Курке.

РАЗДЕЛ „ИСТОРИЯ“

